Nagyvárad, 1897. III. évfolyam 25. szám. Vasárnap, január 31.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben ha haz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, jan. 30.

Majláth Gusztáv gróf.

A hivatalos lap mai száma a következő kinevezést hozza:

Vallás- és közoktatásügyi magyar ministerem előterjesztésére *gróf Majláth Gusztáv* esztergom-főegyházmegyei áldozárt és komáromi plébánost helyettest Lönhart Ferencz erdélyi róm. kath. püspök mellé segédpüspökké, *utódlási joggal*, kinevezem és utasitom ministeremet, hogy az e részben szükséges további intézkedéseket haladéktalanul megtegye.

Kelt Bécsben, 1897. évi jan. 28.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Dr. Wlassics Gyula.

Hódolattal köszöntjük az apostoli felségnek, a magyar kath. egyház főkegyurának magas elhatározását és őszinte örömmel üdvözöljük a legujabb magyar főpapot Gyulafejérvár ősi püspöki székén.

Kinevezése kétszeres örömet hozott a magyar katholiczizmusnak. Jól esik főpapjaink sorában látni őt, ki rövid pályafutása alatt annyi jelét adta valódi apostoli lelkületének, rendithetetlen, élő hitének, emberbaráti szeretetének, jótékonyságának és minden tekintetben fenkölt gondolkozásának. Jól esik főpapi széken látni a magyar arisztokracziának ez annyi jeles erényekkel ékeskedő ifju tagját.

Örömet hozott e kinevezés azért is, mert fényes tanujele annak, hogy az apostoli felség még nehéz körülmények között sem áldozza fel az egyház érdekeit tanácsadói önkényének.

Ismeretes olvasóink előtt ennek a kinevezésnek a története. Három hét óta csaknem állandó rovatot képez a lapokban az erdélyi coadjutor ügye. Mikor köztudomásu lett, hogy Majláth gróf nem fogadta el az öröklő jog nélkül való segédpüspökséget, a kormány sajtója hevesen megtámadta a »heczczkáplánocskát«, akinek semmi érdeme sincs ilyen magas méltóságra és mégis ambiczió-túltengésben szenved.

Később azzal mentegetőztek, hogy soha szó sem volt arról, hogy a grófot öröklőjoggal nevezzék ki a beteg erdélyi püspök mellé. Vezérczikket irt róla a »Nemzet« is. Mikor pedig kisült a furfang, hogyan maradt ki a felterjesztésből az öröklő jog, akkor a szentszéknek támadtak, hogy az magának akarja vindikálni az öröklő joggal való kinevezést, már *kétszáz év óta* magának tartotta fenn ezt a jogot, most is tiltakozni fog. És azért most e kinevezést mint a magyar közjog győzelmét üdvözlik.

Aki csak beleszagolt valaha az egyházjogba, az nagyon jól tudja, hogy micsoda légből kapott, alaptalan állitás az, mintha a kúria magának vindikálna az öröklőjoggal biró coadjutor kinevezését. A hazai papnevelő intézetekben Szeredy, Kazaly és Aichner egyházjogát tanitják. Mind a három egyhangulag azt tanitja, hogy az öröklő-joggal biró coadjutor kinevezési joga azt illeti, aki a püspökök kinevező jogát birja, — Magyarországon az apostoli királyt. Tessék csak egyetlen egy szerzőt megnevezni, aki az ellenkezőt mondaná.

De mindegy. Nem kereszténynyies dolog keseriteni a legyőzött félt. Annál jobb, ha a liberálisok is örülnek Majláth gróf kinevezésén. Ha őszinte ez az érzelmük, akkor valóban országos örömet keltett a fiatal gróf kinevezése.

Az uj főpásztor apostoli működésén legyen mindenkor az Isten bőséges áldása!

* * *

Az uj püspök hetedik gyermeke a nagyhirü *Majláth* György országbirónak, a kinek tragikus halála annak idején az egész országot megrenditette. 1864. szeptember hó 24-én született a baranyamegyei *Bakóczán*, a család kies nyaralóhelyén. Elemi és középiskolai tanulmányait otthon végezte *Döbrössy* Alajos, a pécsi püspöki tanitóképző-intézet jelenlegi igazgatójának vezetése alatt, aki mindent elkövetett, hogy a szülők mintaszerü vallásosságát és hazafiságát a gyermek lelkébe átplántálja. Érettségi vizsgálatát a *budapesti II. kerületi egyetemi főgimnáziuban* tette le kitünő eredménynyel, majd a *strassburgi egyetemre* ment, a hol a *jogi* fakultásra iratkozott.

Két évet töltött itt. De közbejött édes atyjának szomoru halála, ami annyira megrenditette, hogy ott hagyta a jogi pályát, azzal a világi élet minden káprázatos előnyeit s vallásos lelkének egész melegével az *egyházi rendbe* lépett, pappá lett.

Theologiai tanulmányait mint a Pázmány-intézet növendéke a bécsi egyetemen végezte fényes eredménynyel. 1887. okt. 7-én szenteltetett pappá s első miséjét *Lollok*, akkor esztergomi kanonok (később lemondott és lazarista lett) manuductorsága mellett végezte. *Simor* bibornok, herczegprimás az esztergomi papnövelde tanulmányi felügyelőjévé tette a fiatal papot.

Két évvel ezelőtt, mikor Molnár apát Budapestre költözött, hogy onnét vezesse a nép-

A „TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

Jenő farsangja.

Irta: **WEZEKÉNYI ERNŐ.**

Mintha most is látnám a bálterem elegáns jó kedvü közönségét, a vigan keringő párokat, mosolygó, rózsás, a tánczhevétől kipirult arczokat. A bálanya körül a terem felső végén egy csoport asszonyság diskurált, kik mosolyogva, halk megjegyzéseket tettek az előttük tovasikló párokra. Fauteuiljeik mögött kis fenyves erdő volt rögtönözve, a terem zöld háttérdiszitése. Ennek lombjai mögött rejtőzött el Jenő végig dőlve egy kerti padon s a zöld lombsátor egy kis nyilásán keresztül szemlélve a vigadókat.

Csinos nyulánk fiatalember volt. Elegáns külsejével szellemességével egyike volt azoknak a fiatal embereknek, kik akaratlanul is hóditanak.

Jenő látszólag nem sok kedvet mutatott a hóditáshoz, de meg a mulatáshoz sem. Komoly arczczal nézte a tánczolókat, selyem zsebkendőjét fehér gallérja fölé csavarva. A komoly emberekben nincs meg a lepkék, — vagy ha ugy tetszik — a Don Juánok karakterje s ilyeneknek a legszebb nő sem tetszik meg akkor, — ha kaczér. Frappánsabbul nyilatkozik meg bennük a férfiasság s ezért imponálnak a komolyabb gondolkozásu nők előtt, még akkor is, ha kevésbé előnyös külsővel rendelkeznek. Jenő, köteles turjait lerobotolván, félrebujt. Kedvetlen volt. Figyelemmel kisérte azonban Margitot, kit a fiatal emberek kézről-kézre adtak s folytonosan tánczolt. Ugy eltünődött ennek a szép leánynak a magaviseletén. Mikor ott van Margitéknál s a szobában szemben ülve egymással diskurálgatnak: oly végtelenül szelid, kedves és háziasnak tetszett az a leány — s itt a mulatságon, ugy veszi észre, hogy kaczér — tulságosan kaczér.

Tovább figyel rejtek helyéről szinte tanulmányozva azt a csábos szőke leányt s bensejében kezd lassan lassan átalakulni. Hiszen ő már azon az uton volt, hogy beleszeret Margitba, a szép, szerény, a jóságos szelid tekintetü leánykába, csakhogy az hirtelen eltünt most s helyette ellentéte az előbbinek, egy kaczér, hideg leány áll ott, villogó szemekkel, ajkán különös mosolylyal, melyben elegye a gunynak és megvetésnek látszik, amint éppen egy csoport fiatal ember lesi, hogy mikor kerül vissza helyére tánczosával.

Majdnem egy óráig figyelte őt Jenő s végül csöndes, szilárd elhatározás érdeklődött meg lelkében s hálát adott az Istennek, hogy alkalma volt Margitot igy kiismerni, mielőtt egy életbevágó lépést tett volna. Eleinte örült fölfödözésének, hanem azután rosszkedvü lőn s felállt, hogy a buffébe menjen.

Egy kicsiny, de nagyon vig társaságot talált az egyik asztalnál, azokból a fiatalemberekből összeválogatva, kik nem azért mennek bálba, hogy tánczoljanak, hanem csupán azért hogy a terem közepére állva: nézegessenek, vagy akadékoskodjanak a tánczolók között s midőn a keringőkben már eleget gyönyörködtek, akkor az étterem asztalainál folytatják a bálozást, a saját külön, de tipikus szisztemájuk szerint. Még alig járt éjfél felé az idő s ezek a fiuk már nagyon vig hangulatban voltak. Harsányan üdvözölték Jenőt s az asztalhoz ültették. A fiatal óriások veszettül pezsgőztek s Jenő, egynéhány pohár után, jónak látta megszökni tőlük s ismét visszatérni a tánczterembe.

Amint körülnézett, az asszonyságok között meglátta nagynénjét, ki integetett neki. Midőn odaért, csak akkor vette észre, hogy nagynénje mellett egy sugár termetü, fiatal leány ül. Rendkivül bájos jelenség volt, rózsaszin selyem ruhájában, mély tüzü szemeivel s kedves mosolygó arczával. A meglepetés rezzentségével, szinte habozva hajtotta meg magát.

— Jenő, Jenő — mondá a néni — bemutatlak kis védenczemnek, ki távoli rokonod s ma érkezett kis öcscsével látogatásomra Csillagvárról. Egy kissé elkéstünk ugyan a mulatságról, de az mitsem tesz: azért ugy hiszem jól fogunk mulatni.

A bemutatásnál Jenő ismét meghajtotta magát s azzal tánczra kérte a bájos Gizust a távoli rokont.

A czigány valami bübájos keringőt játszott.

Jenőt valami kimondhatatlanul édes érzés lepte meg, amint a karcsu derekat átölelte. Érezte arczán a leány hajának selymes érinté-

Lapunk mai száma 12 oldal.

párt szervezését, Majláth gróf lett az ő helyettesse Komáromban. A komáromi hivek nem felejtik el ezt a két esztendőt soha. *Negyvenezer* forinton a saját költségén *iskolát* épittetett nekik a helyettes plébános, felállitotta a *kath. legényegyletet* és a szegények istápolásán működő *Szent-Vincze-egyletet*. Hitének elveiből mit sem adott fel s emellett kitudta vivni a más vallásnak tiszteletét, becsülését is. Népmissiót tartott, gyóntatott, prédikált mindenben, mint igazi Jézus szive szerinti pap.

Apja halála után testvéreivel együtt ő is grófi rangot kapott, de a főrendiháznak csak két év óta tagja. Az egyházpolitikai tárgyalásokon részt vett s a kormány ellen szavazott.

Adjon neki az Isten erőt, egészséget további működéséhez, legyen az áldásos az egyházra s a hazára!

A függetlenségi és 48-as Ugron-párt országos nagygyülése.

Az országos népszövetség akciójának megindítása lesz a nagygyülés, melyet a függetlenségi és 48-as Ugron-párt tagjai, Ugron Gábor, Bartha Miklós és Szederkényi Nándor rendeznek a fővárosban február hó 21-én. A gyülés országos természetü lesz, magában foglalja az ország függetlenségi polgárait. A szervezés erősen folyik s a gyülés az előjelek után itélve impozánsnak igérkezik.

—

Törvényjavaslat a kongruáról.

A kongrua rendezéséről szóló törvényjavaslat — értesülésünk szerint — már teljesen elkészült a kultuszminiszteriumban. Wlassics miniszter erről a Házat a kultusz-budget tárgyalása alkalmával fogja hivatalosan értesiteni.

Kolping Adolf politikája.

Szabadság! Egyenlőség! Testvériség! Minden becsületes rajongónak, minden érző embernek földi szentháromsága. Régebben népeket, nemzeteket mozgatott az eszme s egyedüli urrá lett a sziveken. Nem akart tovább alkudni ,az ember s ha ez eszmék előtt akadályt látott egyszerre akarta elseperni azt, elseperni vérének özönével, mely véráradat Franciaországból eredve, elözönlötte egész Európát. S mikor leapadt az ár, mikor elnémult a forradalmak zaja, — még szilárdabbul állottak a gátak s a kifáradt embereknek annyi erejük sem maradt, hogy sz. eszméjük érdekében alkudozni képesek lettek volna. De az ember nem tud pihenni, alkotni akar, — ha a harczban legyőzetett a »Szabadság«, érvényre akarta hozni lassanként a politikában. Ujabban parlamentek képződtek a kamarillák helyett, felelős kormányok váltották fel az autokratákat. Sajtó és gyülekezeti szabadságot kaptunk, megszüntettük a czéheket s helyette a szabad verseny emeltetett érvényre, megszüntettük a privilegiumokat s kimondatott a közös teher viselés. Azt hittük most már, leszállott közénk földi szentháromságunk s mi megnemesitve általa, szabadokká lettünk — egyenlőkké és testvérekké. Valóban pedig a fehér rabszolgaság terjedt el, a protekczió mindenhatósága — s az előbb nem ismert elkoldusodás.

A szent eszmék ez ujabb csődjét minden társadalmi osztály megérezte, de l e g j o b b a n a z i p a r o s o s z t á l y, mely a czéhrendszer eltörlése által elvesztvén védelmét, helyette semmit sem kapott. Sőt a szabad verseny hangzatos elve éppen ez osztályra szoritotta a nagy tőkét, mely ez elvnél fogva kvalifikáczióra nem szorulván, anélkül, hogy csak konyitott volna egyes iparághoz, gyárakat emelt, szegény, vagy elzüllő mestereket fogadott bérbe s gyártmányainál csak az olcsóságra és a szemnek tetszetősségre gondolva, csakhamar tönkretette a szakértelemmel, igazi értékre, éppen azért drágábban dolgozó kisiparost, ki nemsokára maga is kényszerült munkássá lenni, miáltal nem helyzete jobbulását, de a tömeges ajánlkozás folytán a munka bércsökkenését okozta.

A munkások megélhetésére és életmódjára aztán nem gondolt senki s eljött a szoczializmusig való elvadulás. A jobb módu iparosoknál is megszünt a régi családias élet. A legény béres lett, ki ha dolgát végezte, tehetett amit akart s mert nem törődött vele senki, mert mühely után, csak az utcza és korcsma kinálkozott otthonául — szeretetet nem látva, nem érezve, nem tanulva — gyülöletet szitt magába azok iránt, kiket csak erejét szipolyozó zsarnokaiul tekinthetett. Hiába, a fenti három eszme tulajdonképpen egy eszme analizise s ez a »szeretet.«

E bajokon akart segiteni a szent életü, szerető szivü pap K o l p i n g Adolf, midőn Elberfelden megalakitotta az első legényegyesületet. O t t h o n t akart nyujtani az ifjaknak, hol tisztességes társalgás — és a mesterek lévén az előljárók, szeretetteljes melegség vegye körül. I s k o l á t, hol egymástól, mestereiktől s a gyakori szabad lyczeumokon tovább tanuljon, látkörét szélesbitve az ifju. S helyes uton járt a lánglelkü férfi, mert fává nőtt a kis mustár mag s ma az egész világon szövetségben állanak egymással a kath. legényegyletek s bárhová is vesse az élet a fiatal iparost ha egy helyen tagja volt az egyletnek, másutt ismét otthont talál benne.

S mi a titka Kolping diadalának? Az, hogy az élet küzdelmeibe eszméibe a szivet, az érzést vitte bele, a sziv legnemesebb formáját, az érzés legtisztább alakját a vallásosságot. Minden virágnak más-más talaj kell s az emberi vágyak legszebb virágai a szabadság-egyenlőség-testvériség csakis az Istentől előkészitett talajban, a vallásos gondolkozásban virulhatnak, csakis ebben nem burjánosodnak el. Amit az élet elrontott, azt akarja Kolping helyre hozni. Szabadosság helyett — szabadságot — protekczió helyett egyenlőséget, — gyülölet helyett — testvéri érzést.

Most jelentek meg magyar forditásban Kolping ide vonatkozó czikkei, melyek ez elme futtatásra okot szolgálttak Értsük meg már egyszer, hogy amily kiirthatlanul vágyunk a három nagy eszme virágzása után, ép oly őszintén kell hozzá preparálni a talajt, a vallásos érzés szülte »Szeretetet«, hogy a maga igaz voltában legyünk szabadok, egyenlők és testvérek.

P—y.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 30.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Esterházy Kálmán gr. Josipovich Géza, Rakovszky István.

A kormány részéről jelen van: Perczel.

sét, előtte volt a gyengén kipirult, üde gyermekarcz — — — majdnem kisértetbe jött. Könnyed kecscsel lejtettek körül a tánczteremben — és feltünést okoztak. Az ismeretlen szép leány után érdekkel kérdezősködtek.

Jenő alig-alig akarta eleresztení a szép Gizust. Végre a helyére vezette. A fiatalember barna, napsütött arcza sápadt volt a felindulástól. Szemei nedves tüzben égtek, ajkai körül bizonyos resztketegség mutatkozott. Néhány perczig beszélgetett a leánynyal, ki csendesen legyezgette felhevült arczát. Jenő végre összeszedte magát, termete kiegyenesedett. Azután eszébe jutott, hogy Gizus e körben ismeretlen s a férfiak csoportja felé fordult. Már várták s öten egyszerre nyujtották feléje karjaikat.

Jenőnek egy ideig volt dolga a bemutatásokkal.

Jenő is folytatta a tánczot, hanem szeme folyton Gizuskán függött. Sorba tánczoltatta ismerőseit s igy érkezett Margithoz éppen akkor, midőn egy katonatiszt is felkérte. Margit habozás nélkül üzte kezét Jenő karjába. A leány rossz kedvü volt. Magaviselete már nem volt oly feltünő mint előbb s szinte szemrehányóan tekintett a fiatalemberre.

— Maga Jenő. ma nagyon különös — szólalt meg végre tánczközben a leány.

— Miből következteti ezt? — kérdé közönnyel Jenő.

— Egész este csak két tánczot tudott nekem juttatni. Oh! Ez egy kicsit megvető bánásmód magától. Jenő hidegen tekintett reá. Csodálkozott azon a változáson, mit ismételten tapasztalt Margit egyéniségén, azután válaszolt:

— Bocsánat Margit, én ugy tapasztaltam, hogy kegyed egy csöppet sem nélkülözte az én társaságomat. Egész este szakadatlanul tánczol s udvarlóinak oly serege veszi körül, hogy ezt a falankszot keresztül törni hiu kisérletnek tartottam. — — Igy inkább a véletlenre biztam, hogy a kegyed közelébe férhessek s mint látja a véletlen nekem nagyon kedvezett — mondá futó, gunyos mosolylyal.

— Persze, most Gizus is itt van — szólt Margit felhuzott ajakkal, miközben Jenő őt helyére vezette.

Jenő egy pillanatig rászegezte villogó szemeit, azután hidegen mosolyogva meghajtotta magát s távozott.

Margitot gyengédebb érzés fűzte Jenőhöz; hiusága is sértve volt. Majdnem sirt elkeseredésében, midőn látta, hogy Jenő Gizus mellett foglalva helyet; élénken, kedvesen társalogni kezd vele.

*

Jenőn mélyebb nyomokat hagyott a káléj. Nem uj dolog, hogy egy-egy ideális viszonynak itt a bálteremben kezdődik a forrása. Abban? a bóditó, illatos levegőben, széditő táncz és zene — — — mellett, amint a kivágott öltözetekből kivillognak a vakitó fehér vállak és női keblek, mig a szemekből perzselő sugarak lövelnek szerte-széjjel, gyulva és égetve. Csodálatos lég ez nagyon.

A bált követő napon ellátogatott Jenő a nénjéhez s derült mosolylyal üdvözölte a bájos Gizust, ki a sok tánczól kissé bágyadt volt, de ez a bágyadtság, szép sötét szemeiben látszott csupán. Üde arczát halvány pirosság önté el. Beszélgettek ketten mindenféléről s alig vették észre, hogy beesteledett s eltelt a délután.

Gizus egy hétig volt vendége a jó néninek s Jenő ezen idő alatt mindennap náluk volt. Együtt mentek a jégre korcsolyázni is. A fiatal emberek irigyelték Jenőtől a távoli rokont s ezt meg is monták neki.

Jenő pedig nem tett egyebet, mint jókedvüen pödörgette fekete bajuszát.

A kellemes együttlétnek vége szakadt a hét végén. Gizusnak haza kellett utazni. Ketten ültek a szobában, hallgatagon. Jenő nem törődött egy hétig a teheneivel, meg az ispánjával s nagyon megszokta Gizust a maga egyszerü kedvességével és bájos gyermek arczával. Szótlanul ültek egymással szemben. Odakünn alkonyodott, a szoba félhomályba borult. A kályhából kilövelő fénysugár ott játszadozott előttük a szőnyegen s a leány ruháján. Langy, kellemes mlüeg terült el a szobában, melynek egyre sötételő homályában hosszú árnyak látszanak mozogni.

Jenő nem látta már társnője arczát, csupán ruháját, melyen vibrálva tánczolt a tüz fénye. S mintha félne, hogy arcz után az egész alak homályba vész, ijedve megfogta Gizusnak piczi kezét.

A leány nem csodálkozott felette — mintha ábrándjai ismétlődnének. Félig lehunyt szempillákkal ült hátradőlve a diván sarkában s oly boldognak érezte magát, amint keze ott nyugodott az erős férfi kézben.

— Elmész? — kérdé Jenő, halk, remegő hangon — nem eresztelek el többé. Légy az enyém, legyen az én kis feleségem. Maradj itt

A belügyi tárcza részletes tárgyalása.

Thaly Kálmán harmincz éven át tanulmányozta a levéltárakat s igy az országos levéltárt is. Az ott található tiszta és megbizható adatokból kell rektifikálni a históriai tévedéseket, megvilágitani az egyes homályosabb helyeket. (Ugy van! a baloldalon.)

Eötvös reformeszméket vetett fel ennek az intézménynek a tudomány czéljaira hozzáférhetővé tételére s a belügyi államtitkár ezzel szemben kijelenti, hogy a levéltár minden tekintetben megfelel tudományos czéljának s a levéltár főnöke arra nézve semmi előterjesztést nem tett. Ne is várja az államtitkár, hogy Pauler Gyula ilyen előterjesztést tegyen. Tudja ő, hogy a kormánynak ilyenre nincs pénze, mert pénz a választásokra kell. A mostani személyzet csak arra elegendő, hogy egyesek családját kikutassa, ha a kamarási méltóság megszerzéséhez szükséges.

Áttérve azután a Rákócziakra, kiknek történetével 30 év óta foglalkozik (Éljenzés a szélsőbalon.) — Köszönöm a megtiszteltetést, de nem tulajdonitok magamnak semmi érdemet, én csak belső ösztönömet követtem. (Tetszés.)

Tehát a Rákócziak, Bercsényiek birtokainak elkobzása után e birtokokra vonatkozó legkiválóbb okiratokat a kamarai levéltárból a körmöczbányai papirmalomba vitték, ahol beáztatták s uj papirost csináltak belőlük. Egy részüket megmentették s most nagy tömegben feldolgozatlanul hevernek. Ezt az óriási okirathalmazt limbusnak kereszteli el s ebben az egy elkeresztelésében együtt evez Molnár apáttal. (Derültség.) Ezek az okiratok várják a feldolgozást, mint a lelkek a limbusban a feltámadást. (Derültség.)

Még több javaslatot ad elő s óhajtja, hogy az országos levéltárat a hiteles helyekkel együtt a kultuszminiszterium kezelésébe menjen át. A tételt elfogadja.

Perczel Dezső belügyminiszter: Kijelenti, hogy — amit lehet, meg fognak tenni az országos levéltár érdekében. Örömmel és elismeréssel fogadja Thalynak, mint elismert tudósnak tanácsait s gondja lesz rá, hogy a levéltár személyzete szaporittassék. Végül Eötvösnek felel, aki a megyei levéltárak elhanyagolt voltáról szólt. Ez az egy állitása halomra döntötte Eötvösnek két napi érvelését a megyei autonomia mellett.

Eötvös Károly személyes kérdésben szól és kijelenti, hogy nem Latkóczy államtitkárnak felel, aki az ő beszédjét tegnap félreértette, sőt meg se értette, hanem Perczelnek. Hosszabban magyarázza azután, hogy a belügyminiszter őt nem értette meg.

Elnök: (csenget.) Kérem, képviselő ur, már nagyon is alaposan megmagyarázta szavait. (Zalos derültség.)

Eötvös Károly: Röviden befejezi szavait.

Eötvös szavaira azonban felállt Latkóczy és személyes kérdésben mondott nehány szót Eötvösnek. Ez felbosszantotta Eötvöst és felugorva, viharos derültségben szólt:

— Ujra személyes kérdésben kérek szót.

Szilágyi kérőleg tette össze a két kezét:

— De az Istenért, képviselő ur!

Eötvös makacsul dünnyögte:

— Tiz szóban végzek vele!

— Legyen! — felelte az elnök, de ehhez tessék magát tartani.

Eötvös azután elkezdett beszélni. A jobboldal hangosan számolta:

— Egy . . . kettő . . . három . . .

S ha nem is tiz szóban, de igazán nem sokkal hosszabb beszédben csakugyan végzett Eötvös.

Szilágyi fölsóhajtva mondá:

— Most végre elérkeztünk a szavazáshoz. (Zajos derültség.) A tétel nem lévén megtámadva, elfogadottnak tekintik.

A vármegyei közigazgatás tételénél felszólal:

Dósa Elek: (Egy hang balfelől: Ez az a nyugdijazott hülye? Zajos derültség.) A községi pótadó beszedésének szigorubb ellenőrzéséről szól. Maros-Tordamegye állapotát festi s azt magyarázza, hogy az alispán ideje ugy eltelik a pénzek átvételével, hogy észre se veszi. (Derültség.) Kérem, neki kell átvenni a pénzeket, neki kell beigtatni, a pénzt a pénztárba vinni. Ha csak egy órát elveszit naponta, az is egy évben 45 nap. (Zajos derültség.) Hát lehet egy alispánt, mint engemet, mikor alispán voltam, ilyesmivel terhelni? (Nem! nem! balról.) Ez, kérem, sürgősen orvoslandó baj. (Ugy van! balfelől. Derültség.) De ennél még fontosabb teendők is vannak. (Halljuk! halljuk! a balon. Derültség.) A közigazgatási tisztviselőket kell szaporitani és pedig munkabiró, ép, egészséges tisztviselőkkel. (Hosszas derültség.) A tételt elfogadja.

A kérvények.

A Ház ezután áttért a kérvények tárgyalására.

A hajdu-doroghiaknak a magyar liturgiára vonatkozó kérvényét *Molnár* Béla ismertette s ajánlotta, hogy adassék ki a kultuszminiszternek.

Wlassics Gyula kultuszminiszter: Ismerteti a magyar liturgia ügyében felmerült mozgalmakat s fölemliti, hogy a római szentszék legutóbb tiltó rendeletet küldött két püspöknek. Azt hiszi, hogy ez nem végleges megoldás, hanem ha ugy intéztettetik a kérdés a kongregáczió de propagandához, vagy ugy tétetik fel a kérdés, hogy szabad-e nem kanonizált liturgikus könyveket használni, akkor természetesen a válasz csak tagadó lehet; a szóban levő liturgus könyvek pedig nincsenek kanonizálva.

A kormány kötelessége ebben a kérdésben, hogy a pápát informálja; ez meg is fog történni, de a döntés a szentszéket illeti meg, mert a nyelvi kérdés a katholikusok belügye. Ezt akarta csak megjegyezni.

A vám- és kereskedelmi szerződésnek, illetve a vámközösség megszüntetésére vonatkozó több kérvénynél

Molnár Béla a kérvény irattárba helyezését kéri, mert ez elébe vágna az egyezkedésnek.

Kossuth Ferencz pártolja a kérvényt s határozati javaslatot ad be, hogy a jelzett kérvények pártolólag kiadassanak a kormánynak. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Gajári Ödön: A kérvényi bizottság javaslatát pártolja.

Győry Elek: Egészen más befolyás alatt állanak a kiegyezési tárgyalások, ha ugy tüntettetnek fel, hogy minden áron ki kell egyeznünk s más befolyás alatt, ha tudják oda át, hogy lehet annak a kérdésnek más megoldása is. Kossuth javaslatát pártolja.

Horánszky Nándor nem pártolja Kossuth javaslatát, mert nem barátja az egyoldalu megoldásnak, hanem a kérdést fel kivánja függeszteni a tárgyalásig.

Polónyi Géza: Hannibal ante portas! Es mi olyan határozatot akarunk elfogadni, a mely Bécsben is félreértésekre adhat alkalmat. Hiszen, ha ezeket a kérvényeket még arra se tartjuk érdemesnek, hogy a kormánynak kiadjuk, akkor ezzel azt fogjuk dokumentálni, hogy ennek a kérésnek még jogosságát se ismerjük el. Csatlakozik Kossuth javaslatához.

Darányi Ignácz földmivelési miniszter: Nem tartja helyesnek, hogy egy kérvény inczidenséből itt nagy közjogi kérdésekkel foglalkozzanak.

Megengedi, hogy — mint Polónyi mondá — e kérvény taktikai kérdés. De a függetlenségieknek az a taktikájuk, hogy az önálló vámterület ne mint ultima ratio, hanem közvetlen következzék be s ezért kivánják kiadatni a kérvényt a kormánynak. A kormány álláspontja pedig az ultima ratio s ezért a kérvényi bizottság javaslatát pártolja.

Horánszky Nándor félreértett szavait igazitja helyre.

Tóth János: Kossuth javaslatát pártolja.

Hegedüs Sándor: Mivel a kérvény utasittatni kéri a kormányt, hogy tegye meg az előkészületet az önálló vámterületre s tehát a kormány e kérvény kiadatása esetén érdemlegesen kellene, hogy elintézze a kérdést, — az előadó javaslatát pártolja. A fegyvert nem tesszük le, hanem minden kérdést akkor tárgyalunk, amikor kell.

Eötvös Károly: Először is tisztába kell jönnünk, hogy miről van szó. Fönforog annak lehetősége, hogy a közös vámterület nem jön létre.

Okos ember ilyenkor megteszi az előkészületeket az önálló vámterületre. Szemben áll az osztrák és magyar hadsereg. Ha nem sikerül a béke, készen kell tartani a hadsereget s szárazon a puskaport. Ne taktikázzunk, hanem a nemzet érdekeit tekintsük s tegyük meg az előkészületeket az önálló vámterületre.

Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter nem tartja okos hadvrzérnek azt, aki előre elárulja, hogy ezen vagy azon esetben mint szándékozik emelkedni, milyen előkészületeket tesz. Ezért kéri a bizottság javaslatának elfogadását.

Helfy Ignácz a bizottság javaslatát elfogadja.

Elnök pár perczre felfüggesztette az ülést.

Szünet után a tanitók kérvényét tárgyalták, a melyben a tanitók kérik, hogy a nyugdijukba a millenniumi esztendő legalább háromszorosan számittassék.

Komlóssy Ferencz és *Polónyi* Géza melegen ajánlja a tanitók kérvényét.

Wlassics miniszter válaszolt. Hirtelenében nem segithet a mai helyzeten; de a tanitók nyugdij-alapját ugy is reformálni akarja a kormány. Az ellen nincs kifogása, ha a tanitók kérvényét pártolólag kiadják a bizottságnak. (Általános tetszés és helyeslés.)

Végül *Városy* Gyula interpellált Tergina tanfelügyelőnek a tanitók üldözése tárgyában.

örökre nálam — s ajkaihoz emelte a forró kis kezet, mely megremegett az övében.

A leány egy darabig hallgatott, azután — — — kissé előre hajolt és — megcsókolta a férfi homlokát. Felemelkedett üléséből.

Jenőt mintha villamos ütés járta volna át: felugrott, karjaiba zárta a karcsu leányt s egy hosszú, végtelenül édes csókban jegyezte el magának a világ legédesebb, legbájosabb teremtését, ki félve, remegve simult vállaira — — —

*

Gizus elutazása után Jenő, faggatta a nénjét, hogy beszéljen neki Gizusról. A néni sok jót mondott — hisz ismeri őt kis gyermekkora óta. Okos, müvelt kis leány, csak a gazdasszonykodásban egy kicsit gyenge — — —

Jenő arcza elborult. Gyanakodó lélek.

A nénje azt mondja, hogy gyenge a gazdasszonykodásban; pedig ő neki nem csak olyan feleség kell, aki jól tud zongorázni, himezni meg stikkelni. Gazdaságban prózaibb dolgokkal is kell foglalkozni.

Hanem szegény Jenő már fogva volt, fogva tartotta őt valami — a szerelem.

Mikor hazahozta azt a piruló, bájos menyecskét, nem volt boldogabb ember nálánál. És mikor rövid idő mulva fiatal felesége, a mindenható szerelem hatalma alatt valóságos minta gazdasszony lett, Jenőt, barátai már nem irigy, hanem kaján szemekkel nézegették.

A jó fiuk majdnem dühbe jöttek, midőn Jenő azt a szelid tanácsot adta nekik, ártatlan mosolylyal, hogy: »hát nősüljetek meg ti is! — —

Persze. Gizus, csak egy volt — — —

Levél — a levélről.

Hát hiszen — amint tetszik tudni — nekem is *szoros állapotom* volt abban a füstös kéményben, ahová a néppárti programmommal, a Bánffy báró zsebrákjai, a plájgiromi korhely liberális választók beszoritottak; mert nemcsak hogy az ujdonatuj attilámnak a karniol-gombjai horzsolódtak le; de midőn már a kéményen szerencsésen kidugtam a kalaptartómat és elkezdtem a programm-beszédemet, hogy »*Tisztelt*« — többet nem mondhattam; mert valami Istentől elrugaszkodott vadpap, egy csicsókapofáju anyakönyvvezető — hogy az Isten sohase adjon neki külömb stólát! — ugy pofon dobott egy sáros hógolyóval, hogy még mai napig is ugy zúg a fülem, mintha mindig egy repedt harangnak a zugását hallanám . . . És tetszik tudni mi ennek a *konzekvenciája*? nem jó; mert mikor a feleségem pénzt kér hus-, vagy petrólisra: hát — *nem hallom meg*.

Van önnek felesége szerkesztő ur? mert ha van, akkor ugy is tudja, hogy mi erre a »*nemhallásra*« a kadenczia. De ha nőtlen volna ön, hát elmondom, miszerint ilyenkor aztán elmond engemet bukott képviselőnek, szerencsétlen flótásnak, aki mindig olyan bundában muzsikálok, ahol a mu-

zsikusokat bankó helyett, *bunkóval* fizetik. Ugy-e meghallod — ugymond — forgós teremtette, ha *szilvórisra* kérek tőled pénzt; de bezzeg zug a füled, ha másra kér tőled pénzt az ember? Te szerencsétlen ideálista, te, te, boldogtalan; az imregi barátok közé való — — *néppárti!* te a Zelenyáknál is reakcziónáriusabb ultramontán! te, te, aki főtisztelendő Komlóssy kanonoknál is ezer perczenttel hátrább vagy a modern világtól; mert ő ki merte mondani a ti gyönyörüséges néppártotokra, hogy — *népbolonditók vagytok*, mig te, megesküdtél, akár egy vörös hagymára, hogy csak nektek van *eszetek*, *szivetek* is — amire én meg, — tüzes teremtette! — azt mondom, hogy — — és *üres zsebetek*.«

Látja uramöcsém! milyen fatális helyzetekbe juttatott engem az a kopasz Bánffy; már t. i. értve a kürtőbe való beszorittatásomat, a képviselőségből való kiszorittatásomat, és ami mindezeknél még nagyobb, — *a feleségemmel való konfliktusomat?* . . . Keserü az én életem öcsém, mint a molnáré, kit — *visz a viz;* mint a fazekasé, akinek a szekere az edénynyel — *leborult;* keserü lelkem csak s könyeken átszürt nevetésben, a humorban talált vigasztalást: — *elröhögöm magamat* . . . Asszony ne botránkoztass engem! mert ugy elválok tőled, hogy soha életedben nem hallod a programm — az az, hogy a hiremet.

No de a nemzet eléggé sietett, meg vagyok vele elégedve; mert hát Bánffy Dezsőt is megfogta az átkom: belé szoritották a néppárti hullámok sokkal szennyesebb helyre, mint a kémény — a *szemétbe* — (már t. i. a szemétkosárba, ahonnét az a hires levél előkerült); ahol nemcsak füstös lehet ő kegyelme, de más egyéb piszok is ragadhat arra a tógájára, melyben egykoron kenetteljesen hirdette a »*treuga Dei*«-t. Az én programm-beszédem most is itt van a fiókomban szeplőtlen tisztaságban, mint a ma született gyerek; de az ő programmja az a levél, melyet az a reczipiált mamzel-primadonna a »*sentiná*«-ból kotorászott ki, — ha ugyan nem valamely »*Bömische Cirkel*« által, csillentett el főur Molnár Jánostól, — azaz hogy annak a históriája, az már nem olyan szeplőtelen mint a ma született uj világpolgár, hanem legalább is olyan mint a — *paczal*, amit latinul és esztitikailag ugy fejezzük ki, hogy — — „*amplius lava me*“ . . . Mert hát igaz, hogy azt a levelet addig fogják mosni, szapulni a kvintesszenczias mamelukok, mig egyszer csak *feloszlik* a vizben; de a büze sokáig és sokaknak fogja csavarni az orrát nem csak az érzékeny ellenzékeiknek, hanem a tompább érzékü mamelukoknak is . . .

De még az én, az az, hogy annak a csicsókapofáju anyakönyvvezető zsebráknak a hógolyóját se feledje el a nemezis! és ugy rémlik előttem, mintha már keresne is valamely golyót a nemzeti kaszinó gavallér-arzenáljában . . . Látod asszony, ha diákul tudnál, most visszaemlékezhetnél a te látnok-tuzokod azon czitátumára mikor azt mondta, hogy: „*Per quod quis peccat*“ (már t. i. az a bizonyos golyó) *per idem etiam punitur* . . . Látod, nemde megjövendöltem neked, mikor azt álmodtad a Bánffy nagy mogulod felől, hogy a Jákób lajtorjáján láttad őt *fölsétálni a csillagos égbe*, — hogy az a lábtó törékenyebb lesz, mint a Hánzi kéményseprő létrája volt, amelyen én az árendás zsidó küszjéből lemásztam a képviselő választás után . . . Látod asszony, okulj az én politikai tudományomból és különösen tanuld meg azt, hogy — *tőlem pénzt ne kérj* mindaddig, mig olyan renegátus nem leszek mint a főur Komlóssy; a mig soha se lesz édes feleségem!

Tuzok.

Mennyibe kerül a szinház.

— A főmérnök helyreigazitása. —

Tegnapi számunkban megemlékeztünk Busch Dávid városi főmérnök előterjesztéséről a szinház épités ügyében, a mely közli a tanácscsal a Fellner és Helmer szinházépitő czég válaszát a belügyminiszter észrevételeire.

A főmérnöki előterjesztéshez füzött megjegyzéseinkre vonatkozólag Busch Dávid főmérnök a következő sorok közlésére kérte fel lapunkat.

T. Szerkesztő Ur!

Becses lapjának f. é. 24-ik számában — »Mennyibe kerül a szinház« — czim alatt megjelent czikkre kivánok reflektálni, amennyiben e czikk — biztosan tévedésből — a valósággal teljesen ellenkező állitásokat foglal magában!

1. Teljes tévedésen alapszik azon állitás, hogy a miniszter ur ujabb 14,000 forint többlet költséget mutatott volna ki, mint a Fellner és Helmer czég által készitett költségvetésben — és evvel egyetemben a szinházvetésben — és evvel egyetemben a szinházügygyel foglalkozó felülbiráló bizottság összeállitásában is kimutatva van; mert a miniszterileg megállapitott különbség csakis *71 frt 98 krt* tesz ki, — mivel oly mély alapozás, mely a föld szine alatt 3—5 méter mélységig menne, a talaj kutatások alapján teljesen ki van zárva.

2. Azon magyarázata, hogy a 340,000 frt költségben a diszletek, diszletraktár és a figurális költségek nincsenek felvéve, — szintén oly világitásban van előadva, mintha ezek uj tényeket deritenének fel, pedig a felülbiráló bizottság teljes tudatában van és volt akkor, mikor a közgyülésnek ajánlatba hozta a 340,000 frt költség megszavazását, hogy ez összegben a diszletek részére igenis 10,000 mond tizezer frt szerepel; kijelentette egyszersmind a bizottság, hogy a figurális munka — egyelőre, mint felesleges — elmaradhat; a diszletraktár pedig általánosan ismeretes előterjesztésem szerint, esetleg a Városmajorban is — mintegy 4500 frt kiadással elkészithető.

3. Óriás tévedésben van a czikkiró, midőn azt állitja, a pécsi szinházat Fellner és Helmer czég épitette, mert azt Steinhardt és Láng budapesti müépitészek — mint első szinházukat épitették és alkalmasint ez okozta az előre nem látott tulkiadásokat; hasonló eset azonban folytonosan szinházépitkezéssel foglalkozó gyakorlott épitészekkel elő nem fordulhat; különben Fellner és Helmer teljes garantiát vállaltak arra, hogy a megszavazott összeg tul lépetni fog!

Miután teljesen megvagyok győződve, hogy tisztelt czikkirót a szinház épitkezése iránt a legjobb szándék vezette, — azt hiszem nem fogja rossz néven venni a fentebbi fölfelvilágositásokat, melyek szives közlésére tek. szerkesztő urat felkérem!

Nagyvárad, 1897. január 30-án.

Kiváló tisztelettel
Busch Dávid,
városi főmérnök.

*

A főmérnök ur ezen észrevételeire megjegyezzük, hogy az általa terjesztett s lapunkban is közölt korábbi jelentésében tényleg fel van véve 10,000 frt a diszletekre s gondoskodva van gépezetekről, a tegnapi, kérdéses előterjesztés szerint a Fellner és Helmer czég azonban csak a szinház épitéséről szól, de a berendezés egy szóval sincs emlitve. Az erre vonatkozó rész igy szól:

1. A szinház épitése teljesen terv szerint, 2·30 mt. magas lábazattal, az alapozás a költségvetésben felvett alapmélységnél 1 méterrel feljebb, vagyis a 124·90—125·01—124·81 és 124·45 méter az Adria tenger szine feletti magasságban levő homokos agyagra 304,759 frt 74 kr.

Ez legalább is nem egészen világos és nem tünik ki belőle a diszlet stb. költségeinek fedezése. — A pécsi szinház épitésére vonatkozó felvilágositást készséggel tudomásul vesszük. Különben Nagyváradon nem az a fő, hogy ki épitette és vitte bele Pécset a nagy tulkiadásba, hanem az, hogy hasonló hiba nálunk elő ne forduljon.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január 31. A biharmegyei kereskedelmi bank közgyülése délelőtt 9 órakor.
» 31. A Szigligeti Társaság matinéja.
Február 3. Szépitési egylet vál. ülése d. u. 5-kor.
» 10. A »Szabadság« sajtópere.
» 17. Bittner Ferencz sajtópere Szügyi József ellen.

* **Dr. Schlauch Lőrincz** biboros püspök havi kegyadománya 300 frt hétfőn, február 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. Grunvald Henrikné, elnöknő.

* **Közigazgatási ülések.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága holnap, hétfőn délelőtt 10 órakor tartja rendes havi ülését. — A városházán pedig február 4-én lesz a közigazgatási bizottság ülése.

* **Adomány az arvaházra.** A »Polgári Takarékpénztár igazgatósága 20 frtot küldött *Sal* Ferencz polgármesternek a városi árvaház czéljaira.

* **Erzsébet kir. herczegnő festménye.** Rudolf trónörökös kis árvája, Erzsébet kir. herczegnő kegyeltje a muzsának is. Már több csinos festményt készitett, fenséges rokonainak nagy örömére. Most legujabb festményét, egy nagyobb tájképet, a kispesti Rudolf fogadalmi templom emlékkönyve számára küldte el.

* **A mai sétahangverseny.** A farsang közepén vagyunk, egymást érik a szebbnél-szebb tánczestélyek; de a közönség egy része nem látogatja a bálokat s különösen az előkelő, finom izlésü publikum nélkülözi a nemesebb szórakozást. Csupán a József-ezred zenekarának sétahangversenyei nyujtanak pompás szellmü élvezetet. Herncsirek karmester lekötelezte előkelő közönségünket a sétahangversenyek felelevenitésével. Ma, vasárnap délután 5 órakor lesz a harmadik sétahangverseny a Sas nagytermében. Herncsirek karmester ez alkalomra a következő kiváló zenemüvekből állitotta össze a müsort:

1. Strauss János: Egyptomi induló.
2. Tthomas Amb.: A Raymond opera nyitánya.
3. Bayer József: Mária-keringő a »Bécs körül« cz. balletből.
4. Wagner Richárd: A békehirnökök belépője és kara a Rienzi czimü operából.
5. Smetana Frigyes: Rozmysli si, **Marenko!** (Gondold meg, Mariska!) Sextett az eladott menyasszony czimü operából.
6. Weinberger Károly: Lepke-dal a hasonló czimü operettéből.
7. Leoncavallo R.: Ábránd a Bajazzo czimü operából (Pagliacci).

* **A Szigligeti Társaság matinéja.** A Szigligeti társaság ez idényben ma tartja első felolvasását. Közremüködnek: Gyalokay Lajos, Nagy Márton és Adorján Armin. Gyalókay egy készülőben levő nagyobb munkájából az »Ember«-ből fog felolvasni egy részletet, Nagy Márton Bölöny József verseit mutatja be. Adorján pedig a »Csunya nők«-ről tart felolvasást. A matiné d. e. 11 órakor tartatik a jogakadémia diszermében.

* **Szokoly Tamás felebbezése a szinház épitése ellen.** Tegnap érkezett be Nagyvárad város iktató hivatalába Szokoly Tamás törvényhatósági bizottsági tag felebbezése a szinház épitését kimondó közgyülési határozat ellen. A hosszu felebbezésben kijelenti Szokoly, hogy nem ellensége a szinház épitésének, de most arrra nincs fedezet. Élénk szinekkel, találóan és sajnos, igazán festi a lakosság szomoru, sanyaru helyzetét. Természetesen nem azokat, akik megszavazták a szinházat. Felsorolja az égető kérdéseket, a melyeket éppen fedezet hiánya miatt nem tudunk megoldani. A szinház a főszámvevő beismerése alapján is, 22% közköltő felemelését vonná maga után. — Majd rátér arra, hogy a szinház költségvetési összege nincs is fixirozva s az épitésen kivül évenkint óriási állandó teher háramlik fentartás, subvenczió, stb. czimén a városra. Felemliti azt az anomáliát, hogy elég iskolánk nincsen; egy tanterembe 100 gyermek is össze van zsufolva.

A városháza ugy a tisztviselőkre, mint a közönségre hátrányos, mert a helyiségek rosszak és öt felé vannak a hivatalok szétszórva. Felebbezése végén kéri a minisztert, hogy a közgyülésnek a szinházépitésére vonatkozó legutóbbi határozatát semmisitse meg.

* **Adóhivatali tisztviselők mozgalma.** A kassai adóhivatal tisztikara országos mozgalmat inditott az adóhivatali tisztviselők anyagi helyzetének érdekében. Felhivást küldöttek a magyarországi összes s köztük a nagyváradi adóhivatalnak is.

* **Utazás keletre.** A *Propper* N. János által tervezett érdekes utazásra vonatkozólag, kósza hirek merültek fel, t. i. hogy az utazás a kiütött *pestis járvány* miatt elmarad. Ezzel szemben tudathatjuk a részt semmi szándékozó közönséggel, hogy most már ***semmi körülmények között el nem marad.*** A rendező igazgató, különféle helyekkel és külföldi hatóságokkal érintkezésbe lépett, sőt ***mindenhonnét megnyugtató táviratot kapott.*** A pestis, nem lépett fel azokon a pontokon, melyet érinteni akarnak s mindenféle tekintetben, nyugodt lehet a résztvenni óhajtó közönség, mert sehol sem fognak veszteg zár alá kerülni, sem a pestis szele nem érinti. A napokban már ismét tetemes számu ujabb résztvevő jelentkezett s igy az utazásról, most már elmondhatjuk, hogy nemcsak sikerül, hanem pompásan fog sikerülni.

* **A második népkönyvtár Debreczenben.** A szomszédos Debreczenben, ugy látszik, nemsokat konferenciáznak, ha egy egy üdvös eszme kiviteléről van szó, hanem praktikus oldalánál megragadva a dolgot, mielőbb nyélbe is ütik azt. Igy tettek pl. midőn az iskolai kézmüiparról volt szó, az ugynevezett *sőjdről.* Teljes erélylyel vetették magukat e kérdésre s ma már állami kosárfonó tanfolyamuk és képzőjük van. Két év előtt pedig megnyitotta a város a kulturális szempontból annyira fontos első népkönyvtárt. A nép mivelődésére nézve ezen szerfelett hasznosnak bizonyult intézmény gyarapitására megfelelő alapból ujabb 300 frtot utalványozott a polgármester, a mely összegből a második népkönyvtárt fogják felállitani. Ezt a követésre méltó példát megszivlelhetnék Nagyvárad intéző körei is.

* **A baràtnő rèszvète.** Ritka, de szomoru eset történt a napokban Veszprémben. Egy szegény asszonynak meghalt az ura. Mikor az még a ravatalon feküdt, meglátogatta egy régi hü barátnéja, aki eddig sokszor megosztotta vele örömeit és bujáit. Addig-addig vigasztalta a szegény barátnéját mig mind a ketten heves zokogásba törtek ki. De végre a könyekből is kifogytak már s aztán elbucsuztak egymástól. De alig lépett át a hü barátnő a küszöbön, összeesett s meghalt. Szivszélhüdés érte.

* **Halálozás.** Részvéttel vettük a következő gyászjelentést: Özv. Ludaser Károlyné sz. Márton Ida a maga valamint szülei Ludaser János és neje Mertz Terézia, Márton György és neje Horváth Borbála testvére, Ludaser Mária sógornője Horváth Ida ugy számos rokon, ösmerős és jó barátok nevében is fájdalomtelt szivvel tudatják a szerető férj illetve gyermek, vő, testvér, sógor és rokon Ludaser Károlynak, magyar államvasuti pályafelvigyázó folyó évi január hó 30-án reggeli 7 órakor, életének 34-ik s boldog házassága 6-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai február hó 1-én d. e. 11 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az élesdi sirkertbe örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai, barátai és tisztelői tisztelettel meghivatnak. Élesd, 1891. január hó 30. Béke hamvaira!

* **Ujabb fölfedezès.** A »Frankfurter Zeitung« hire szerint Morton odavaló tanárnak sikerült megtalálni a módját annak, hogy az emberi szervezetbe jóbot, brómot és higanyt vezessen be villamos indukczió segélyével. Ez irányban már Edison is tett kisérleteket, de siker nélkül, mert a villam áramot figyelmen kivül hagyta. Nincs kizárva az az eset, hogy e felfedezés az egész gyógytudományban uj korszakot inaugurál.

* **Végzetes tévedés.** Zágrábból irják, hogy ott Freudenreich színésznek ifju felesége, a ki tegnapelőtt még bálozott, a bálon, jó kedvvel egész éjfélig tánczolt. A mult éjjel hirtelen elhalálozott. A szerencsétlen végzetes tévedésnek az áldozata. Gyomorcseppek helyett a karbolsavas üvegből talált bevenni, s az erős méreg a szerencsétlen nőnek menthetetlenül halálát okozta.

* **Járványos betegségek a megyében.** Biharmegye területén január hó 15-től 30-ig a járványos betegségek csak nehány esetben okoztak megbetegülést és csak két esetben halálozást. Esztár községben 2 vörheny (2 halálozással) és 1 roncsoló toroklob ujabb megbetegedés fordult elő. Más járványos betegségben nem betegült meg senki a fél hónap alatt.

* **Dohányzàsi tilalom.** Az orosz udvar hölgyei között meglehetősen el van terjedve a czigarettázás, s némely elsőrendü szépség több czigarettet fogyaszt naponkint, mint egy testőrtiszt. Nyilvános helyeken sem tartózkodtak e szenvedélyük kielégitésétől s a finom illatos dohányfüstöt sansgéne futták a világ szemébe. Most azonban ez megváltozott. A czárné az udvari- és palotahölgyeknek a dohányzást nyilvános helyeken szigoruan megtiltotta. A hölgyek közt ez nagy mozgalmat idézett elő. A Matin e hirhez a következő megjegyzést füzi: Az orosz arisztokracia hölgyeinek nagyobb része a tisztelet egy nemével viseltetik a dohány iránt. Egy tekintélyes czégről állitják, hogy Dimitri Werensow herczegnő számára külön, rendkivüli finom izü czigarettákat készit. De e dohánykultuszt nem csupán az arisztokraczia üzi. A musik felesége époly szivesen fujja a kapadohány füstjét, mint a herczeg leánya a finom czigaretteket.

* **Operáczió gr. Bethlen Andràson.** Az egykori buzgó magyar földmivelési miniszter egy nehéz és fájdalmas operáczión ment keresztül Bécsben. A szemét kellett operáltatnia. Az orvosok, hogy Bethlent a teljes megvakulástól megmentsék, kénytelenek voltak az egyik szemét kivágni. Ezen mütét nélkül a szerencsétlen gróf mindakét szeme világát elvesztette volna. Mihelyt a seb beheged, egy üvegből készült müszemet fognak az orvosok a szemüvegbe beilleszteni.

* **Tilos a katona-zene.** A napokban felsőbb helyről rendelet ment a katonai zenekarokhoz, a mely szerint az a szokás, hogy a dalegyletek ünnepélyein a zenekar egyes énekrészeket nyilvánosan kisérhetett, a jövőben el lesz tiltva. Ez az intézkedés azon demonstrácziók következménye, melyek Prágában egy dalkör estélyén lefolytak. A tilalom már tegnap is megtette hatását Bécs egyes város részeiben rendezett Schubert-ünnepélyek alkalmával, melyeken a katonai zenekar hiánya igen érezhető volt. A programm egyes pontjai zongora kiséret mellett lettek előadva.

* **Baleset a jégen.** Szép számu közönség gyült tegnap délután össze a városligeti jégpályán. Gyönyörüség volt nézni, a tarka korcsolyázó csoportot s vigan üzték volna az esti órákig e szép sportot, ha egy kis baleset nem fordult volna elő. Ugyanis a déli meleg következtében a jég kissé meggyöngült s egy szép fiatal leányka — nevét nem áruljuk el — véletlenül, egy anélkül is rosszul fagyott helyre ment s a jég beszakadt alatta. A derékig érő vizből, csakhamar kimentették s bevitték a szobába. Ez a kis kellemetlenség megzavarta a többiek mulatságát is s ennek következtében ma már nagyobb óvatossággal fognak eljárni s a veszélyes helyek jelezve lesznek. Különben az este beállott fagy, már bizonynyal, hatalmasan megerősiti, a tegnap még gyenge jeget.

* **A Margitsziget jogi helyzete.** Visszás, sőt abszurd állapotnak vetett a minap a budai járásbiróság. Ott ugyanis a helyszinelési fölvételek közben rájöttek, hogy a Margitsziget két telekkönyvi hatósághoz is tartozik, részben meg sehová se. Mig ugyanis a nagysziget a pesti törvényszék alá tartozott már eddig is, addig a vele most már összekapcsolt volt kissziget Óbuda községét, az összekapcsolásra fölhasznált árterület pedig épen senkit sem ismert jogi urának. Most valamennyit átadták tegnap a pesti törvényszék joghatósága alá. Érdekes az ez alkalommal előkerült régi akták nyomán egy-két adatot fölemliteni a sziget jogi történetéből. A főváros paradicsomkertje 41 év előtt a piliscsabai uradalom kiegészitő részét képezte és István főherczegnek 1859-ben alkotott végrendelete folytán 1865-ben iratott át József főherczeg nevére és egyidejüleg önálló telekkönyvi hatóság alá osztatott be. De ez csak a nagyszigetre nézve történt. A kisszigetet Buda városa ajándékozta 1885-ben a főherczegnek, némi viszonzásul azért, mert a főherczeg is odaajándékozta Budának azon 60,000 frtot, melyet a város tőle 8 évvel előbb kölcsön kért. A telekátirás azonban csak 1891-ben történt, amikor egyideüleg a két sziget közt volt terület is hozzátartozónak jelentetett ki. Akkor a sziget területe 94 hold volt, ma együtt 100 kataszteri hold és 1572 négyszögöl, de a telekkönyvben, ahol nem a kataszteri mérték az irányadó, 174 hold. Érdekes az is, hogy 40 év előtt az egésznek csak fele volt a diszkert, a többi konyhakert, szántó és szőlő; ma már csak 4 hold van ápolatlan, az is mint rét és kaszáló, a volt kissziget alacsonyabb részén. Az egésznek föladó alá eső tiszta jövedelme pedig 899 forint, persze a forrás, fürdő és vendéglők nélkül, melyek másnemü adót élveznek.

* **Ibsen és Björnson.** Az a feszültség, mely a két norvég iró között régóta fennállott a »Borkmann Gabriel« cz. dráma megjelenésekor nyilt szakitásra vezetett a két haragos között. Björnson ugyanis czélzásokat látott a dráma két személyének dialogjában az ő viszonyára s e miatt nyilvános levélben akarja Ibsent felelősségre vonni, a kit még azzal is gyanusit, hogy az egész drámát azért irta, hogy ő vele leszámoljon. A ki Björnsonnak heves temperamentumát ismeri, az éppen nem lesz meglepve, ha Björnson egy szép napon egy hatalmas röpirattal lepi meg a világot, mely Ibsent lesz hivatva megsemmiteni, daczára annak, hogy a norvég irodalom két világhirü képviselője egymással szoros rokonságot tart, mert hiszen Ibsen fia: Sigurd, Björnson leányának a férje-ura.

* **Női kalapok a szinházban.** A tornyos tetejü, elképzelhetetlen alaku furcsaságok, a tollaknak és szineknek ama vegyülékei, melyeket köznyelven női kalapoknak hivnak, tudvalevőleg ősi ellentétben vannak a szinházlátogató közönség jobb izlésü s különösen az erősebb nemhez tartozó részének meggyőződésével. Egy érdekes krónika került a kezünkbe, a melyről kiderül, hogy már jóval több, mint száz évvel ezelőtt napirenden volt a női kalapok s a szinházak összeütközésének jogos problemája. Métra franczia krónikus 1779-ből való könyvében olvassuk ezt az érdekes följegyzést: »1777. január 18-án (tehát éppen száztiz éve) a párisi operában egy ur egy asszonyság mögé ült a földszinten s nem láthatta a szinészeket az asszony magas, tollas kalapjától. Arra kérte a hölgyet, hogy cseréljenek helyet vagy pedig vegye le a kalapját, a mikor pedig a hölgy mindkét kérést megtagadta, elővett egy ollót s levágta az asszony kalapjáról a tollakat. S mindenek igazat adtak neki.« Ime, egy radikális megoldása a kérdésnek. S mindenesetre elmés, bár száztiz év előtt történt.

* **Az adósok börtöne.** Egy intézmény, amely hál' Istennek, mondják sokan, már csak a középkoré. Bizony-bizony rettenetes sok lakója is volna, ha ma ugy eszébe jutna valamelyik miniszternek fölállitani ujra az adósok börtönét... Ebből az okból talán nem lesz érdektelen megemliteni, hogy Helsingforsban a legutóbbi időkig, 1896. deczember 31-ig állott fönn egy ilyen adósbörtön és nem mondható, hogy néptelen lett volna. Évenkint átlag ötven embert zárattak be a hitelezők, legtöbbször notórius uzsorások és — szabók. A börtönbe jutott adósok azonban nem igen töltötték sok időt ott, a legtöbbje tizenhét nap alatt

annyival is inkább kiszabadult, mert a tizedik napon tul az adós ellátásának és élelmezésének a költségeit a hitelezője volt köteles fizetni. De azért most is lakott ott három törzsvendég, aki mindenik már három-három éve ült a fogságban. Egészen 1890-ig ugyancsak jó dolga volt a bebörtönözött adósoknak. Olyan volt ez a helsingforsi fogház, mint egy kényelmes, modern hotel, ahol teljes szabadsággal jártak a lakók, látogatásokat fogadtak, pazarul étkeztek, mulatságokat, összejöveteleket rendeztek, amelyre idegeneket is meghivtak, pezsgőztek és nagyban kártyáztak — mindezt természetesen a hitelezőik kontójára. 1890. óta azonban megváltozott mindez. Házi kosztra fogták őket és a rabkenyér nem volt valami opulensnek mondható; regggel: kenyér, délben: leves és hus, este: egy hering és kenyér, kimenniök, dohányozniok, bort inniok nem volt szabad és kilenczkor este minden világosságot ki kellett oltaniok. Ez a szigoru és kényelmetlen életmód aztán ugy látszik elrettentette az adósokat, akik inkább fizettek a hitelezőinek, mert az utóbbi években a börtön fönntartási költségeit sem tudták már födözni. A mult év utolsó éjszakáján igy tünt el a helsingforsi adósok börtöne, a legutolsó annyi sok közül. És ennek az utolsó mohikánnak a halálát nincs, aki megkönyezné — az adósok közül.

* **Rendőri hirek**. *Találtatott* egy értékes arany tárgyról szóló zálog czédula. Tulajdonosa kellő igazolás mellett átveheti a rendőrség I. számu szobájában. — *Megszökött timár legény*. Dévald Mihálynál volt alkalmazásban Szakács Lajos. Azonban nem tudni mi okból, többször el-el tünt a legény s több ily rövid kaland után, néhány drága bőrrel egyetemben végleg elhagyta gazdáját. A rendőrség körözteté sét elrendelte. — *A hamis kutyák ellen*. Bagi János rendőri kézbesitőt Plesz Áron mészáros kutyája tegnap sulyosan megharapta. Ez esetből kifolyólag elrendelte a rendőrkapitányi hivatal, hogy különösen a hamis kutyák nappal kötve tartassanak, mert e rendelet ellen vétők, sulyosan meg fognak büntettetni.

Nőipariskola Nagyváradon.

— Bertsey György életrevaló terve. —

Évek óta tervezik Nagyváradon egy nőipariskola felállitását, a hol a szegényebb szülők leánygyermekei nyernének olyan irányu kiképzést, hogy tisztességes munkával keresve kenyerüket, maguknak existenciát teremthetnének.

Különösen Bertsey György fáradozott egy ilyen hézagpótló, nagyon is szükséges intézmény létesitésén; de még eddig, daczára ugy a város, mint a kereskedelmi és iparkamara elvi pártolásának, nem sikerült kellőleg felébreszteni az érdeklődést az ügy iránt.

Bertsey György látva ezt, most sokkal biztosabb uton, saját, maga vette kezébe az ügyet s az iparos polgárság közbejöttével akarja megvalósitani régi tervét. Hogy ennek sikere lesz, elég biztositékot nyujt erre a nemrég megnyilt iparosmenház, amely első sorban szintén Bertsey György fáradhatlan tevékenységének az eredménye.

A terv szerint a nőipariskola czéija az lenne, hogy a szegényebb iparos és nem iparos osztály leánygyermekei oly iskolai oktatásban részesüljenek, mely ugy a háztartás, mint az iparszerü keresetforrásának ujját nyitná meg a szegényebb osztályu leányoknak.

Az iskolát az ipartestület állitaná fel. Bertsey György ugyanis egy terjedelmes és lelkesedéstől áthatott momorandumot nyujtott be az ipartestülethez, az iskola felállitása érdekében, a melyet az előljáróság el is fogadott.

A memorandumból közöljük a tervezetet, a melyből láthatjuk, miként akarja Bertsey György az iskolát létesiteni. A tervezet a következő:

Az ipartestület ez idő szerinti tartozása a kert és felső Pecze utczai házakra betáblázott 19000 forint, ebből 15000 forint 30 évi törlesztésre felvéve, marad a kifizetendő tartozás 4000 forint ezen összegre 5000 forint tagsági dij hátrány fedezet van, egy kis jó akarat egy kedvező év az iparosokra és ezen tartozás törlesztve lesz, ha ennek bekövetkeztéig az elnökségnek nem sikerülne egy felekezet, vagy a kormány kezelése alatt álló tanulmányi alapból az épitkezésre szükséglendő tőkét megszerezni, az esetben az ipartestület a felesleges jövedelmét évenként tökésiti 15000 frtig, ezen összegből a menház szabad telkén egy 3 tanterem és egy 2 szobás lakásból álló épületet emel s a látatlan jóságos kezek adományozásaiból azt felszereli és a kitüzött czélnak rendelkezésére fogja bocsátani.

Az intézet beosztása lenne, az egyik lakószobában négy 15—16 éves leány mint bent lakó, a másikban a gondnoknő lakna, ki a háztartás minden ágazatát képes lenne tanitani, u. m. kenyérsütés és főzés minden nemet, ugy az iparszerü fehérnemü mosást és a finom keményitett vasalást.

Az első terem a mosás, különösen a finom fehér nemü keményitett vasalásra rendeztetnék be.

A második tanteremben tanitattnék a fiuomabb és a közönséges fehérnemü varrás, magában foglalva az uri családoktól beküldött fehérnemüek foltozását, továbbá ugy egyesek, valamint üzletek részére házassági kelengyék, szóval mindennemü fehérnemüek dij mellett készittetnének.

A harmadik tanteremben tanittatnék a női ruhavarrás minden faja, a legfinomabbtól a legegyszerübbig, melyek magánosok vagy üzletek részére dij mellett készülnének, ugy a női ruha szabás minden ágazatban, ezen tanfolyamot végzett nők a kormány engedélye által képesitést nyernének, éppen ugy mint más állami ilynemü tanintézetek növendékei, a mikor üzlet vezetőkül alkalmazva, vagy önálló üzletre iparigazolványt nyerhetnek.

A vallásoktatás felekezetenként külön órákban lenne megtartandó.

Számitásom szerint mintegy 80—100 női tanoncz járna a tanfolyamra, kik naponta 11-től 12 óráig felváltva csoportokban a főzés és mosásban nyernének oktatást.

Ezen női ipariskola 3 évi tanfolyamból állana, minden évben Márczius hó 1-től október végéig vagyis nyolcz hónapig tartana.

Ezen igy beosztott tanfolyamot elegendőnek tartom arra, hogy az előirt kor szerinti növendékek elegendő szellemi és gyakorlati kiképezést nyerjenek, fennmaradván nekik évenként négy hónap otthon a házi képzés és a további gyakorlatra.

Tisztelt előljáró urak! a felolvasott programmomból megértették és beláthatják, hogy ezen felállitandó tanintézetben oly oktatásban részesülnének a növendékek, melyek a gyakorlati életben egy szerény család fenntartására elkerülhetetlenül szükséges és a mi a nők hivatásával megegyezik, sőt bár mely hajadonnak is tisztességes megélhetési módot biztosit.

Ajánlom tervemnek ez idő szerint előbeni elfogadását egyben a további teendőkre nézve megbizatást kérek.

Maradtam tisztelettel

Nagyvárad 1887. évi január hó 28-án.

Bertsey György.
ipartestületi elnök.

EGYESÜLETEK.

A szépitési egylet ülése. A nagyváradi szépitési egylet február 3-án délután 5 órakor, a városház tanácstermében választmányi ülést tart.

TANÜGY.

A katholikus munkásnők egyesülete.

A ki a mai társadalmat éber szemmel kiséri és látja azt a küzdelmet, melyet tagjai a lét föntartása érdekében megengedett és meg nem engedett módon folytatnak: csakhamar tapasztalni fogja, hogy e küzdelemben a gyengének okvetlenül el kell vesznie, ha csak támaszra, védelemre nem talál. Lehetnek e küzdelemnek egykedvü, lehetnek tétlen szemlélői: de mi, kikre az Ur Jézus a maga szeretetét örökségül hagyta, kiknek a felebaráti szeretetet egyik főparancs gyanánt szivökre kötötte, mi nem lehetünk egykedvüek; nekünk segitenünk kell, segitenie kell mindenkinek, a kiben keresztény felebaráti szeretet lakik! A gyenge pedig, akit segitenünk kell: ki lehetne más, mint a gyönge női nem s annak is a leggyöngébb, az életbe alig kikerült, a világot a maga kárhozatos oldaláról még nem ismerő része; de amely már is a megélhetés nehéz gondjaival jelen meg a küzdelem porondján; értjük: a szegény munkás-nőket, munkás leányokat! Hány tagja ezen jobb sorsra érdemes osztálynak csak azért züllött el és vált a társadalom nemcsak terhévé, hanem ujabb veszedelmévé; mert kora fiatalságában a szükséges gondos felügyeletet, a biztos otthont nélkülözve, a bün csábitó hatalmának megközelithetőbbé lőn!

Nehéz napi, vagy éjjeli munka végeztével, nyugalom vagy pihenés után áhitozva azt sokszor csak igen kétes értékü helyen, kemény hónapos ágyon kellett keresnie! Csoda-e, ha a korral járó tapasztalatlanság, hozzá járulva a szegénységhez: az áldozatot anélkül, hogy ezt sejtette volna, egyszerre a bün karjai közé viszi! Van-e tehát a keresztény felebaráti szeretetnek ennél szebb müködési tere? És ezt elfoglalni, ezt betölteni akarja a katholikus munkásnők egyesülete, mely az illető egyházi hatóság helyeslése mellett most Budapesten megalakult és a kath. munkásnőknek erkölcsi vezetés, oltalom, oktatás és hasznos szórakozás mellett biztos, olcsó lakást s mindazt nyujtani akarja, mi őket az élet küzdelmeiben istápolja s a társadalom hasznos tagjaivá képesiti!

Azért bizalommal fordul a keresztény katholikus publikumhoz, hogy nagy horderejü czéljai kiviteléhez tőle a segitséget necsak ne tagadja meg, hanem abban minél bővebben részesitse.

Sőt legyen szabad reménlenünk, hogy a keresztény felebaráti szeretet eme téren minden keresztény és nemesen érző szív támogatására számithatunk!

A katholikus munkásnőket (ugyszintén a katholikus cselédleányok) egyesületének alapitó tagja lehet, aki az egylet czéljaira egyszer s mindenkorra 20 frtot tesz le; rendes tagja lehet mindaz, ki az alapszabályokban előirt föltételek mellett havi 10 kr, vagy egyszerre 1 frt 20 krt. fizet. Az egylet ideiglenes helyisége: Budapest, Knezits-utcza, hasonszenvi kórház.

Bundala Mihály,
pápai titkos kamarás, közp. papnevelő lelkügazgatója, a kath. munkásnők egyesületének elnöke.

IPARÜGY.

Felhivás a szabókhoz!

— Felkérettünk a következő »felhivás« közzétételére. —

Felhivjuk a nagyváradi összes szabóiparosokat a Budapesten alakuló országos »*Első magyar szabó-ipar részvénytársaságba*« való belépésre.

A részvénytársaság alapitását *Novák* Adolf budapesti férfi-szabó és dr. *Tetétleni* Ármin budapesti ügyvéd tervezik.

Székhelye: Budapest székesfőváros. *Tárgya*: A szabóipar körébe tartozó üzletek folytatása. *Tartama*: 50 év, mely időtartam közgyülési határozattal meghosszabbitható.

Az alaptőke nagysága, a részvények száma és névértéke: A társaság alaptőkéje 100,000 koronában állapittatik meg. Ezen tőke beszerzése czéljából 1000 db. egyenkint 100 korona névértékü bemutatóra szóló, osztalékszelvénnyel ellátott részvény bocsáttatik ki.

A részvényaláirás zárhatárideje: 1897.

február hó 18-ának d. u. 5 órája. Az alapitók fentartják maguknak azt a jogot, hogy a tuljegyzés esetén az aláirt részvények számát leszállithassák, valamint azt a jogot is, hogy az első igazgatóságot a kereskedelmi törvény 183. §-a értelmében kinevezhessék.

A részvények befizetése: Minden aláiró tartozik az aláirás alkalmával az általa jegyzett részvény névértékének 30%-át ***a magyar leszámitoló és pénzváltó bank belvárosi fiókosztályánál*** (Budapest IV. Muzeum-körut 1. sz. a Kossuth Lajos-utcza sarkán) készpénzben befizetni. A hátralékos 70% befizetési módozatát az igazgatóság fogja meghatározni.

Alakuló közgyülés. Az alakuló közgyülés 1897. február 21. napján d. e. fél 12 órakor Budapesten, IV. Károly-körut 2. sz. I. em. Dr. Tetétleni Ármin ügyvéd irodájában fog megtartatni, a minek tudomásul vételét az aláirók aláirásukkal elismerik.

Tájékoztató: Az »első magyar szabó-ipar részvénytársaság« megalapitásának ***eszméjét*** az adta meg, hogy a nagy tőkével, olcsó munkaerővel és hitellel rendelkező termelő körök helyzetök számtalan előnyeit mind a fogyasztóknak tulságos kihasználására irányitják.

Ez a körülmény legfőképp az elementáris szükségletek fedezhetése tekintetében hovatovább elviselhetetlenné teszi a fogyasztó közönség helyzetét, mely ez okból maga is erőit önvédelmére tömöriteni kénytelen, mint ezt a különböző fogyasztási szövetkezeteknél látjuk.

Az alapitandó részvénytársaság ***czélja kettős***: egyrészt megkimélni a részvényeseket, sőt a megrendelői közé sorakozó többi közönséget is olcsó, jó és szép ruhák szállitásával a jelenlegi helyzet inconvenientiáitól, másrészt oly hasznot is biztositani a részvényeseknek, a mely befektetett pénzüknek különben elérhető gyümölcsözését hasonlithatatlanul felülmulja.

Jelentkezések és befizetések történhetnek a fent megnevezett banknál, vagy Budapesten, Dr. Tetétleni Ármin ügyvéd urnál VIII. József-körut 49. sz., ki bővebb felvilágositást is nyujt, vagy szerkesztőségünkben is.

Az »első magyar szabó-ipar részvénytársaság« igazgatósága.

SZINHÁZ ÉS MÜVESZET.

A mag. kir. operaház játékrendje 1897. február 1-től 1897. február 7-ig. Hétfőn a várszinházban (IV—I.) Corvin Mátyás. Coppelia. Kedden Djamileh. A piros czipő. Szerdán André Chénier. Csütörtökön A fekete dominó. Érzember. Pénteken: A várszinházban (I—II.) A büvös vadász. Szombaton: Parasztbecsület. A piros czipő. Vasárnap André Chénier.

MULATSÁG.

Tiszti-estély.

— Január 30. —

Földi paradicsom volt tegnap estea »Csarnok« disztermében. Gyönyörü mulatság volt.

A legszebb, legelőkelőbb hölgyek virágos gárdája gyült össze s ugy tündökölt mindenik, mint egy gyémánt, hogy tudnám hát én azt leirni, hiszen az ócska frázisok, elhomályosodnak még jobban e szép hölgyek mellett.

A katonatisztek teljes számban voltak jelen s vezették be a hölgyeket és diszes tánczrendekkel szolgáltak nekik.

Pompás hangulatban volt mindenki s alig győzte ugy a katonai zenekar, mint Hamza bandája, ujrázni az egyes tánczdarabokat. A négyeseket két kolonban 70 pár tánczolta.

Jelen voltak:

Notabilitások: Pokorny Herman altábornagy, Seccardens de Grancy, Des Echerolles Kruspér Károly, Remiz, Virányi ezredesek, Des Echerolles Kruspér Sándor, Enhuber alezredes, Pallay Lajos, Artaria százados, Huzella Gyula, Soucsu esperes, Böszörményi Géza stb.

Asszonyok: Pokorny Hermanné, Des Echerolles Kruspér Sándorné, Seccardens de Grancy tábornokné, Remiz Alfrédné, Enhuber Frigyesné, Farkas Arnoldné, Artaria Ferenczné, Szokoll Wildburgné bárónő, Stipsicz Ferenczné bárónő, Cseresnyés Albertné, Guttmann Józsefné, dr. Heimann Józsefné, özv. Eleméry Aurélné, Fesztl Reimundné, Meskó Boldizsárné, Sebő Pálné, Böszörményi Gézáné, Szunyogh Lórándné, Beczkay Lajosné, báró Gerliczy Félixné, özv. Csányi Kálmánné, Schvartz Jakabné, Schvartz Ferenczné, Czeglédy Sándorné, Mezey Vilma, Schvartz Gyuláné, Schmidt Pálné, Svetkov Konstantinné, Pallay Lajosné, Boyer Jenőné, Tóth Jenőné, Középessy Kálmánné Teleszky Jozefin, Marieneszku Athanázné, Cziffra Gerőné, Berger Jenőné, stb.

Leányok: Echerolles Laura, Cseresnyés Lujza, Eleméry Irma, Farkas Etelka, Guttmann Margit, Heimann Bella, Pokorny Marianne, Sipos Elza, Sebő Anna, Böszörményi Matild, Tóth Mariska, Cziffra nővérek, Steinbach nővérek, Tóth Karolin, Schvartz Paula, Gyémánt Berta, Beczkay Irma, Podmaniczky Emma bárónő, Czeglédy Jolán, Mayer nővérek, Csányi Margit, Sebestyén Máli, Járossy nővérek, Molnár Adél (Buttyin), Pallay Erzsike, Raffelsberger Ella, Jelenesik nővérek, Fesztl Karola, Középessy Mariska, Marieneszku Delia, stb.

Az izr. nőegylet jótékony mulatsága. A nagyváradi izr. jótékony nőegylet Schläger Antónia cs. és kir. kamaraénekesnő és Schirman M. zongaramüvész közreműködésével, február 6-án tartja a »Fekete Sas« termében, hangversenynyel egybekötött tánczmulatságát. A belépti dijat 1 frt 50 krban állapitották meg. Előre láthatólag, tekintve a jótékony czélt s a közreműködő müvészek által nyujtott élvezetet s ez idén is fényesen fog sikerülni. A mulatság 8 órakor kezdődik s a hangverseny tartama alatt a termek zárva lesznek.

A 48-as népkör tánczestélye. A Zöldfa termeben, a nagyváradi 48-as népkör ma tartja meg sikeresnek igérkező mulatságát. Az előjelekből itélve sokkal látogatottabb lesz, mint a mult években, ami nem is csoda, mert a rendezőség még egyszer sem fejtett ki oly nagy tevékenységet a siker érdekében, mint éppen az idén. A rendezőség felhivja e körülményre a mulatni szerető közönség figyelmét, s valószinü, hogy zsufolva lesz ma este a Zöldfa nagy terme.

Farsangi naptár.

Január 31. A 48-as Népkör bálja a Zöldfában.
Február 2. A román ifjak hangversenye és tánczestélye a Sasban.
» 2. Batyubál a Félix fürdőben.
» 6. A Réti Népkör bálja a Zöldfában.
» 7. Református bál a Sasban.
» 13. Jurista-bál a »Fekete Sas« termeiben.
» 13. A belényesi magyar kaszinó tánczestélye.
» 20. A Kereskedelmi Csarnok házi estélye.
» 20. Posta- távirda-altisztek és szolgák tánczestélye a Zöldfában.
» 24. Hirlapirók hangversenye.
» 27. Tiszti estély a Kereskedelmi Csarnok helyiségében.

Igazságszolgáltatás.

Elitélt rablók.

— Törvényszéki végtárgyalás. —

A nagyváradi kir. törvényszék, tegnap két fiatal rabló ügyével foglalkozott.

Az egyiket Znigye Györgynek, a másikat pedig Mocsár Vaszalinak hivták s ugy látszik sokat hallottak a romantikus rabló világról egyet mást s hogy, hogynem ők is összebeszéltek és felcsaptak rablóknak.

A tasnádfői erdőbe vonultak s azt gondolták, hogy legalább is a Bakony sürü fái között tanyáznak s felbuzdult bennük a virtus és megtámadtak egy legelőször jövő pék inast, Katz Imrét.

A két legény kendőt tett az arczára, hogy később fel ne ismerjék. Znigye volt a bátrabb, mert hiszen a kezében levő bot is vastagabb volt s oda kiáltott a pék inasnak, anya nyelvén: »Megállj«

Ezután hozzá fogtak a munkálkodáshoz de mivel a fiu nem akarta csekély mennyiségü pénzét átadni, Mocsár Vaszali főbe kollintotta. Erre a megtántorodott s a két utonálló pénzét elvették, sőt még a zsebét is kitépték.

A tettesek fel lettek ismerve s a csendőrök előtt, állitólag az ütlegek általi »kényszer« folytán beismerő vallomást tettek. Később, sőt a tegnapi végtárgyalás alatt is tagadtak kitartóan.

Nagy József elnöklete alatt, K Nagy Sándor és Fassie Pál birákból alakult törvényszék előtt megtartott tárgyalás után, Adorján Ármin és Szacsvay Akos jeles védbeszédükben elmondott enyhitő érnek alapján, mindkettő 3-3 évi fegyházra s 5 évi hivatal vesztésre itéltettek.

Ügyész, vádlottak és védők fellebbeztek.

REGENY-CSARNOK.

»Önkéntes előre.«

Németből szabadon „NÉMÓ.“ 4

»Te megsebesültél?« kiáltám én is dálkozva. »Erről én nem tudok semmit sem! kérlek beszéld el történetedet attól az emlékezetes csatatéri éjtől kezdve, a melyen engem megmentettél.«

Róbert igy kezdé beszédét: »A következő reggelen 6 ulánussal egy falu átkutatására lettem kirendelve. 1 órai lovaglás után megérkeztünk a faluhoz és mit sem gyanitva lovagoltunk be, a mikor egyszerre egy házból össztüzet kaptunk. A 6 ulánus megsebesült és meg is halt, de én csodálatosan életben maradtam és csak a jobb csontomon sebesültem meg, melyen később egy ügyes német orvos igen veszélyes operácziót végzett. Ekkor kaptam meg az érdemkeresztet.«

»Na és mi lett abból az orvosból, kit ama hiénák oly galádul megtámadtak?«

»Nem tudom,« felelé Róbert nagy lélekzetet véve. »A kés nagyon mélyen volt bele szurva oldalában, a mely et kihuztam és fölüditve kulacsomból őt elvitettem a kórházba. Félix! — az orvos Hedvig vőlegénye volt!« Ujra elkezdett Róbert zokogni, én tehát nem faggattam tovább, hanem karomat nyujtám neki és le felé indultunk

Ezután mindennap együtt sétálgattunk az erdőben, mialatt Róbert még sok mindent elbeszélt életéről és a többek között megmutatta azt a villát is, hol Hedvigék szoktak volt tartózkodni.

Egy napon egyedül bolyongtam a faluban és épen Hedvigék villája elé értem. A verenda mint rendesen üres volt, azonban észre vettem, hogy az egyik ablak függönye föl van huzva és a mint jobban közeledtem, egy fekete ruhás hölgy jelent meg az ablakban. — Nem tudom miért, de egy különös érzés vett rajtam erőt és akaratlanul fölkiáltottam »Hedvig!« és ugy szólván megkövülve bámultam a gyönyörü teremtést, mely szakasztott olyan volt mint a minőnek Róbert előttem számtalanszor lefesté. — Egy ellenállhatlan vonzerőtől indittatva léptem be a nyitott kert ajtón és a veranda felé közeledtem.

A szokásos bemutatkozás után, lefestém előtte Róberttel való barátságom és kifejtém, hogy azért voltam oly bátor belépni ösmeretlenül e házba, mivel tudtam hogy Róbert régi ösmerőse a családnak, tehát kötelességemnek tartottam róla felvilágositásokat adni. — Be-

szélgetésünk közben megkérdeztem, hogy mi az oka, hogy a képek gyászfátyollal vannak bevonva, talán valami halál eset?

»Ugy van, a hogy mondja« felelé Hedvig alig hallható hangon. »A vőlegényem egy a csatában kapott seb következtében meghalt.«

»Meghalt?« kérdém oly hangon, melyből kitetszett, hogy nem egészen ösmeretlen előttem a dolog.

»És hogyan halt meg?« kérdém tovább, mialatt folyvást arczába tekintettem.

»Ő hivatásának lett áldozata. Este a mint a csatatéren a sebesülteket keresgélte, megtámadták és egy kést szurtak oldalába.«

»Egy ulánus ki véletlenül arra lovagolt, felfrisitette őt kulacsából és a kórházba szállitatta, hol meghalt.« »És ez az ulánus Róbert volt« folytattam tovább Hedvig beszédét.

Hedvig ezen név hallatára kissé összerázkódott és mélyen lesüté szemeit.

Elébe léptem ekkor és mélyen szeme közé tekintve azt kérdém tőle »Kisasszony, megengedi-e, hogy az ön nevében egy üdvözletet vigyek annak, ki az ön vőlegényét halálos óráján fölkereste és orvosi segélyt szerzett számára és a ki később maga is egy ellenséges golyótól találva nagy sebet kapott?«

Hedvig először mereven maga elé, majd pedig én rám nézett és keservesen zokogni kezdett.

Felhasználva az alkalmat és a nélkül, hogy hátra tekintettem volna, Róberthez rohantam és már messziről kiáltám felé: »Ő meghalt! Nem engedte meg a sors, hogy vetélytársad életét megmentsed.

»Honnét tudod te mindezeket?« kérdé Róbert, kinek egy székbe kellett kapaszkodnia, hogy el ne essék.

»Hedvig mondta nekem« feleltem egyszerüen.

»Hedvig? — — — Hedvig itt van? És ő halott!« kiáltá Róbert átszellemült hangon és kérdőleg tekintett szemembe.

»Igen!« válaszolám »Hedvig, a te Hedviged! a ki már számodra küldött egy üdvözletet én általam.«

— A bátor harczos, ki már 100-or is szembe állott a halállal nyakamba borult és keservesen sirt. Hatalmas vihar volt az mely keblében dult, ki kellett neki ezt pihennie.

* * *

Egy év mult el ezen váratlan találkozás óta. Elhagytam a fülledt levegőjü irodámat és üdülés végett a tengerpartra siettem egy pár hétre.

Mikor a sárga postakocsiba beültem, nem voltam oly szomoru gondolatokkal telve mint a mult alkalommal, hanem egész fölvidultam a szép erdei uton a természet pompájától és a madarak csicsergésétől. — Minél jobban közeledtem a czélhoz, annál hevesebben vert a szivem.

Megérkezésem után legelőször az erdőbe siettem arra a helyre, hol Róberttel annak idején összetalálkoztam. Minden megváltozott itt. Az egyszerü természetalkotta lugas helyén padokat és egy diszes kis faházat találtam ezen felirattal: »Sorsunk az Isten kezébe van letéve!«

Lassan indultam ezután lefelé a faluba.

Ott állott a villa ugyanugy, mint egy évvel ezelőtt, mindössze talán dusabban volt már a vadrózsával behálózva, mint akkor.

Beléptem a kertbe és óvatosan haladtam előre. Sejtelmem csakugyan nem csalt meg. Ott ültek ők egy rózsa lugasba egymást átölelve és szeliden csevegve.

Megigézve szótlanul bámultam őket és távozni akartam, hogy ne háborgassam őket, azonban a kavicsos uton egy kavics megroppant lábam alatt, mire Róbert föltekintett és pillantása egyenesen reám esve e szavakkal ölelt keblére. »Félix! drága Félixem neked köszönhetek mindent.« Sok mindenről beszélgettünk ezután és ugy örültem boldogságának, mintha csak az enyém lenne az.

Egy pár napi ott tartózkodás után, habár nehéz szivvel, de mégis elbucsuztam tőlük és ujra a sárga postakocsira ültem, hogy egy más helyre menjek, mivel nem akartam zavarni az esküvő előtti napokban a fiatalok igazi boldogságát.

VEGE.

TAVIRATOK.

A király Rudolf sirjánál.

Bécs, január 30. (Saját tudósitónk távirata). Ő felsége ma reggel Rudolf trónörökösnek a kapuczinusok sirboltjában levő koporsóját kereste fel. Mély gondolatokba merülve 10 perczig időzött a király szerencsétlen nyugvóhelyén. Megható volt nézni az élők megemlékezését és részvétét. Egymásután jöttek le a sirboltba: Stefánia özvegy trónörökösnő leányával, Erzsébet főherczegnővel, Ottó főherczeg, Cumberland herczeg, a német katonai attaché s az Ottó-ulánusok tiszti küldöttsége. Ezek mind diszes koszorukat tettek a feledhetetlen trónörökös koporsójára. Lajos Viktor főherczeg személyesen hozta a maga koszoruját.

A pápa betegsége.

Budapest, jan. 30. (Saját tud. táv.) Rómából érkezett hirek szerint Olaszország legnevesebb orvosa megvizsgálta s erős fejbajt konstatált. Innen következtetik a pápa gyakori ájulását.

Feljelentés Bánffy ellen.

Budapest, jan. 30. (Saját tud. táv.) Molnár apát képviselő beadta följelentését az ismert levéltitok megsértése miatt egyedül b. Bánffy miniszterelnök mint magánember ellen a járásbirósághoz. Feljelentésében kéri a levél lefoglalását és Bánffy szigoru megbüntetését.

Utazó miniszterek.

Bécs, január 30. (Saját tudósit. táv.) Báró Dániel kereskedelmi miniszter ma ideérkezett és a délelőtt folyamán Guttenberg vasuti miniszterrel értekezett. Lukács ma Bilinszkivel tanácskozott. A magyar miniszterek csak holnap utaznak vissza Budapestre.

Rudolf trónörökös emléke.

Bécs, jan. 30. (Saj. tud. táv.) Boldog emlékü Rudolf trónörökös koporsójánál a kapuczinusok sirboltjában király ő Felsége, Erzsébet királyné, Stefánia özvegy trónörökösné s a Bécsben tartózkodó főherczegnők imádkoztak. Vilmos német császár remek koszoruját délben elhelyezték a koporsóra.

Gróf Apponyi — vőlegény.

Budapest, január 30. (Saj. tud. táv.) Gróf Apponyi Alkert Bécsben eljegyezte Mensdorf Klotild grófnét, néhai Mensdorf Sándor gróf volt külügyminiszter leányát.

A flotta indulóban.

Budapest, jan. 30. (Saj. tud. táv.) Odessából távirják a »Times«nek, hogy a 6 pánczélos hajóból, 4 ágyunaszádból és 7 torpedó fogóból álló fekete tengeri flotta ez időszerint Szebasztopolban horgonyoz. A legénység teljes számban várja a fedélzeten, hogy akcióba lépjen. A pánczélos hajók és ágyunaszádok gőz alatt várják az indulásra intő jelet.

A csehek a császár ellen.

Bécs, jan. 30. (Saját tud. távirata.) A prágai polgármester beiktatásánál nagy tüntetést rendeztek a király (természetesen cseh király) mellett, az osztrák császár ellen. Az ottani németek között a tüntetés nagy visszatetszést keltett.

A görög egyetem ostrom alatt.

Athén, január 30. (Saj. tudósitónk távirata.) A városi prefektust az egyetemi zavargások folyamán egy golyó oldalba találta. A lövés erejét azonban a zsebóra elvette s igy csak könnyebb sebesülés történt. Egy diákot, a ki lóvonaton az egyetem előtt elhaladt, már halálosan találta a lövés. A rendőrség felszaggatta és betömte a vizvezetéket, hogy a hallgatókat az egyetem elhagyására kényszeritse. Az egyetemen kivül rekedt diákok a katonai kordon áttörését tervezik, hogy társaiknak élelmi szereket vihessenek be az ostromlott épületbe.

UJ VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8^{48} regg., 2^{37} éjjel, személyvonat 11^{32} d. e., 2^{22} d. u., 11^{33} éjjel.	**Budapest-Püspökladány** felől gyorsvonat 7^{08} este, 2^{11} éjjel, személyvonat 7^{22} reggel, 3^{42} d. u., 1^{48} éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7^{15} este, 2^{18} éjjel, vegyesvonat 1^{33} d. u., személyv. 3^{58} délután, 2^{06} éjjel.	**Kolozsvár** felől gyorsvonat 2^{30} éjjel, 8^{38} reggel, személyvonat 10^{44} éjjel, 11^{27} d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10^{39} d. e., 4^{25} d. u., vegyesvonat 7^{30} este.	**Arad-Szeged-Csaba** felől vegyesvonat 8^{30} r., személyvonat 9^{32} d. e., 5^{30} d. u.
Belényes-Vaskóh* felé vegyesvonat 4^{25} reggel, 1^{48} d. u.	**Vaskóh-Belényes*** felől vegyesvonat 11^{05} d. e. 9^{18} este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6^{50} r., 4^{35} d. u.	**Érmihályfalva** felől vegyesvonat 8^{20} r., 9^{14} este.
Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1^{35} d. u.	**Gyoma-Kót-Ősi** felől vegyesvonat 10^{05} d. e. személyvonat 8 este.

* Ezen vonatokkal lehet a Félix-fürdőbe és vissza közlekedni.

KÖZGAZDASÁG.

Nem egedèlyezett pótvásár. Érmihályfalva község szeptemberi országos vásárja, a sertésvész miatt nem sikerült. A község előljárósága pótvásár engedélyezésért folyamodott a miniszterhez. Tegnap érkezett le a miniszter válasza; a pótvásárt nem engedélyezi.

Gyümölcs-èrtékesitési szövetkezetek a vidéken. Mint értesülünk, a budapesti vásárcsarnok ellátók szövetkezete a vidéken gyümölcsértékesitési szövetkezeteket fog szervezni. A szövetkezeteket a gyümölcstermő vidékek gazdái alkotják s a szövetkezetek központja maga a vásárcsarnok ellátók szövetkezete lesz. Az értékesitési szövetkezeteknek nemcsak az lesz a czélja, hogy a különböző vidékek gyümölcstermékei, melyek a mai mostoha értékesitési konjunkturák mellett sok helyen alig jutnak ki a határból, a budapesti fogyasztóközönségnek közvetitessenek, hanem az, hogy a gyümölcskivitelt megkönnyitse s különösen a Németországba s Oroszországba irányuló gyümölcs-export expositurája legyen. A szövetkezet föl fogja kérni Darányi Ignácz földmüvelésügyi minisztert, hogy küldjön ki egy szakközeget a külföldi összeköttetések megszerzése czéljából. A szövetkezetek tervezése már előhaladott stádiumban van s Forster Géza igazgató s Molnár István gyümölcsészeti miniszteri biztos avatott kezeiben összpontosul.

Répatermelők èrtekezlete. A sopronmegyei czukorrépatermelő gazdák a pozsonyi értekezlet propozicziőinak támogatása és keresztülvitele érdekében Csornán ülést tartottak, s elhatározták, hogy felkérik a pozsonymegyei gazdasági egyesületet, hogy álljon a mozgalom élére s az ügy érdekében február 7-ére értekezletet hivjon össze. Hiszszük, hogy a pozsonymegyei gazdasági egyesület nem fog vonakodni a gazdák ügyének élére állani s az értekezletet kétségtelenül megfogja tartani.

Dohánytermelésünk hanyatlása. Naprólnapra érezhetőbbé válik dohánytermelésünk hanyatlása s ezzel kapcsolatban az idegen dohányimport következetes és nagymérvü növekedése. A dohánytermelés hanyatlásának oka az, hogy a dohánybeváltásnál az állam a minőséget nem honorálja eléggé s csak a sulyt veszi tekintetbe, a minek közvetetlen következése, hogy a dohánytermelő gazda nem is igen törekszik a dohány minőségének javitására, ami ismét a finom dohány fajták mind nagyobb mértékü behozatalát eredményezi. E tárgyban most a földmivelésügyi miniszteriumban a dohánykisérletezési állomás intern tanácskozmányt folytat, mely a jövő hó folyamán külső hozzáértők és érdekeltek hozzájárulásával fog folytatódni. Az ügyet tulajdonképpen az országos Magyar Gazdasági Egyesület sürgette, mely február hó folyamán szintén tanácskozmányt hiv egybe a dohánytermelés hanyatlásának meggátolása érdekében.

Terménytőzsde.

Budapest, jan. 30.

Buza őszre, bácskai	7.56
» őszre, északi	0.—
» október-novemberre, bácskai	8.62
» okt.-nov.-re északi	3.50
Rozs őszre bácskai	3.—
Rozs őszre, északi	5.60
Tengeri, okt.-nov.-re, bácskai	5.34
» okt.-nov.-re, északi	6.87
Repcze október-novemberre, bácskai	8.35
» okt.-nov.-re, északi	3.48

Bécs, jan. 30.

Buza tiszai	8.75—0.—
» bánsági	8.30—0.—
» bácskai	8.40—0.—
» szokványáru őszre	0.—0.—
Buza szokványáru tavaszra	7.05—0.—
Rozs tiszavidéki	3.95—0.—
» szokványáru őszre	6.25—0.—
» szokványáru tavaszra	6.35—0.—
Tengeri magyar	6.41—0.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. jan. 30-án.

Magyar aranyjáradék 4%	122.—
Magyar koronajáradék	99.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	123.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.50
Italmérési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	98.25
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	152.50
Tiszaszabályozási 6 szegedi sorsjegy kölcsön	141.—
Osztrák járadék papirban	101.65
Osztrák járadék ezüstben	101.75
Osztrák járadék aranyban	123.25
Osztrák koronajáradék	100.70
1860. osztrák államsorsjegyek	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	958.—
Magyar hitelbank részvény	414.25
Osztrák hitelintezeti részvény	375.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	364.25
20 frankos arany (Napoleondor)	9.52
Német birodalmi márka	58.71
London vista	119.90
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.75

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.*

Válasz a székelyhidi rabi-választás ügyéhez.

Veritasnak a »Nagyvárad« czimü lapban ellenem, illetve családunk ellen támadására nem sok a válaszom. Nem arra válaszol Veritas ur, amit a kezeinkben levő bizonyitékok alapján nyilvánosságra hoztunk. Tények beszélnek Veritas ur és ezt nem lehet elcsavarni semmiféle tréfás és durva czikkezésekkel. Figyeljen Veritas ur: Székelyhidon deponálva volt 200 forint Weisz Bernát urnál szavazatok vásárlására és ezt felosztották Székelyhidon 19 szavazatra Álmosdon 10 szavazatra, melyeket 9 frt 40 krjával fizettek ki Álmosdon. Ezt czáfolja meg Veritas ur. Ma, hogy ez az ügy, t. i. a rabi-választás *ily csufosan* ütött ki *önöknek*. Ellenfeleink jajveszékelve kiáltanak fel: be csuf dologba sodortak bennünket egy pár forintocskáért, ha ezt tudtuk volna, hogy igy üt ki, egy krajczárt sem vettünk volna el. Ily csapdába kergettek önök 29 szavazó hitközségi tagot! Ezt czáfolja meg Veritas ur! Nem akarjuk a lapban a 29 megvásárolt szavazó nevét meghurczolni, mert ezek már megbánták cselekedetüket, hanem Veritas ur ugy is fenyegetőzik azzal, hogy *„talán" másutt* számolnak velem a zölddel. Veritas ur! nem az ön iskoláját jártam, azért nem maradtam zöld; talán nagyon is megértem önöknek?

Különben itt állunk készen, tessék bíróság elé vinni az ügyet, ezt akarjuk mi is, de ettől Veritás ur és védenczei félnek — nem mi. Jegyezze meg Veritás, hogy pletykák után indul, *durva cselekedet* egy védtelen hajadont bántalmazni.

Ez ugyan nem tartozik a rabbi-választáshoz, minek handa-bandázik. Veritás ur ne keveredjen s ne avatkozzék mások ügyébe. Seperjen az ön ajtaja előtt, mert Szombathelyről sok oda gyült . . . . Mi tárgyilagosak voltunk, nem bántottunk senkit, nem olyanokat, kik ne tudtak volna védekezni, de hát önt küldték védelemre, mint ama hét sváb tette: »*Killián gehe forán denn du hast die grosse Stiefel ann.*«

A Székelyhidon kelt levelét nem jól keltezte, mert ott senki sem bizta meg, hanem helyesebben tette volna, ha a legsötétebb katonavárosból keltezi, ahol azt diktálták; vagy pedig a Pecze-utczából. Tessék perelni, ha találva érzi magát, Veritás ur és védenczei, hogy *Legyen világosság!*

Ezzel Veritás urral és érdektársaival végeztünk.

Székelyhid, 1897. január 30-án.

A **megvesztegethetetlenek.**

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve: *Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.* Kitüntetve: *Deés 1879. — Budapest 1885. 1896.*

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherczeg és Klotild főherczegasszony ő császár és királyi fenségeinek udvari szállitója

BUDAPEST, IV. ker., Váczi-utcza 14-ik szám. — Alapittatott 1863-ik évben.

Elismert megbizhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Templom- és kápolna berendezések.

Egyházi ruhák és fehérneműek.

Ajánlom dúsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges

tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat. — Egyházi és társulati lobogók.

Tüzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstrancziák, stáczióképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javitását, valamint kelyhek, ciborium, monstranczia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy megaranyozását elvállalom és olcsón készitem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhimzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kivánatra bérmentve küldök. (242) 14—52

Műhimzés.

Nagy kiárusitás!

Tisztelettel hozzuk tudomásra, hogy üzletünkben a legczélszerübb czikkekből **nagy kiárusitást** rendezünk és

mélyen leszállitott árakban

árusitunk, főleg a legujabb **női felöltők,** legujabb **téli gallérok, gyermek köpenyek, muffok, női ruhakelme, barketek, téli kendő, férfi** és **női fehérnemüek,** kitünő jó hazai **vásznak, asztalnemüek, szőnyegek** és több száz darab **női ruhaszövet maradékot,** utóbbiakat

fél árban!

E kedvező bevásárlási alkalomra is kérve becses látogatását, maradtunk

kiváló tisztelettel

SPITZER TESTVÉREK.

Nagyvárad, Zöldfa-utcza.

275—16—26

Téli kabátok 6 frttól.

Téli gallérok

Téli ruhaszövet 25 krtól.

Női posztó 50 krtól.

Angol szövetek 80 krtól.

barketek 22 krtól.

Vég jó vászon 4 frt 50 kr.

Vég jó Siffon 4 frt 20 kr.

Egy posztó kendő 2 frt.

Selyem fejkendő 80 kr.

---

3) 14—26 **Gyors és biztos segély**

gyomorbaj és annak következményei ellen!!

A legjobb és leghathatósabb gyógyszer az egészség fentartására, a nedv és vérnek tisztitására és tisztántartására és jó emésztés elyidézésére a már mindenütt ismert és kedvelt

dr. ROSA-féle életbalzsam.

A legjobb és leghatékonyabb gyógyfüvekből leggondosabban elkészitve, igen hatásosnak bizonyult emésztési nehézségeknél, gyomorgöresnél, étvágytalanságnál, savanyu büfögésnél, vértolulásnál, aranyeres bántalmaknál stb. stb. Ezen kitünő tulajdonságainál fogva, biztos és jónak bizonyult háziszerré vált.

Ára egy nagy üvegnek 1 frt, kis üveg 50 kr. Több ezer elismerő és dicsé rőirat van kitéve szives betekintés végett.

Ovás! Csalódások elkerülése végett mindenkit figyelmeztetek, hogy minden üveg az egyedül én általam eredeti előirás szerint készitett, dr. Rosa éltető balzsama, bék kartonba van begöngyölitve, melynek hosszoldalán »Dr. Rosa éltető balzsama, B. Fragner gyógyszertára a »fekete sashoz«, Prága 205—III. felirással van ellátva, német, cseh, magyar és franczia nyelven, homlokzatán törvényszékileg bejegyzett alábbi védjegygyel. — **Dr. Rosa életbalzsama valódi minőségben kapható a készitő főraktárában**

Fragner B., Pógyszertárában »zum schwarzen Adler« RAGA 205—III. szám. Budadesten **Török József** gyógyszertárában. Az osztrák-magyar birodalom valamennyi nagyobb gyógyszertára raktáron tartja ezen életbalzsamot. Ugyanott kapható:

Prágai egyetemes házikenőcs

mindennemü gyuladás, seb és daganat ellen, több ezer köszönő irat által biztos hatásunak elismert szer.

Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedéseknél és emlőkeményedésnél a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vérgaganatnál, genyesedésnél, pokolvarnál, körömdaganatnál, kézen ragy lábon előforduló körömméreg ellen, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsirosodásnál stb. Linden gyuladás, daganat, keményedés a legrövidebb idő alatt megyógyittatik; ha azonban genyedés állt be, akkor a daganat legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyittatik.

25 és 30 kros dobozokban.

Ovás! Minthogy a »prágai egyetemi házi kenőcs" igen gyakran hamisittatik, mindenkit figyelmeztetek hogy eredeti aláirás szerint csakis nálam készittetik. Az csakis akkor valódi, ha a sárga érczdobozba a melybe töltetik, vörös használati utasitásban (9 nyelven van nyomva) és kék kartonba, mely a fentebbi védjegygyel van ellátva, van göngyölve.

Fül-balzsam. A legkipróbáltabb és számtalan kisérlet által **kitünőnek bizonyult gyógyszer nagyothallók és siketek gyógyitására 1 üvegcse 1 forint.**

Hirdetések közlését

e l v á l l a l

lapunk kiadóhivatala. Apácza-utcza 3. szám.

Első magyar gazdasági gépgyár részvény-társulat.

Ekegyártásra külön szakosztály.

Győzcséplőink

a tökéletesség legmagasabb fokán állanak

Magyarország legnagyobb és egyedüli

gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes

gazdasági gépeket gyártja.

296—6—12

Részletes árjegyzékkel és szakbavágó felvilágositással dijmentesen szolgálunk

Kérjük minden kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimeritő és felvilágositó választ.

Czim:

Első magyar gazdasági gépgyár részvény-társulat

BUDAPESTEN

Czimre ügyelni tessék.

Különlegességek orkésbzitési gépekhez.

Butorvásárlók figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani ***saját műhelyemben készült***

kész butoraimat,

u. m. **hálószoba, ebdlő és irodai teljes berendezéseket,** melyek a **legjobb kivitelben, felelősség mellett** és a

legjutányosabb árakat

számitva folyton készletben vannak.

Bármily e szakmába vágó megrendelések a legjobb és legujabb kivitelben elfogadtatnak.

Teljes tisztelettel

HERCZEGH VINCZE,

asztalos

Nagy-Teleky-utcza 447. szám.

20257 9—

Meghivás.

A „Nagyvárad-velenczei és váraljai takarék és segély-egyleti szövetkezet“ *február hó 2-án,* délelőtt fél 11 órakor

alakuló közgyülését

tartja a várad-velenczei s váraljai *„Népkör“* helyiségében.

Az előkészitő bizottság, febr. 1-én este fél 8 órakor tartja ülését, melyre az aláirásokat gyüjtők tisztelettel meghivatnak.

Dr. Moskovits,
az elők. bizottság elnöke.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves háziszer ellenállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 27 év óta mechanikai, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik közkivánatra, csuznál, tagszaggatásnál és megbüléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem tikos szer, hanem igazi népszerü házszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban kaszletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten. Beviszárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékü utánzat van forgalomban. Ki **nem akar megkárosodni,** az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter czégjegyzés nélkül mint **nem valódit** utasitsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállitók, RÓZSÁLYSTADT.

290—14—56

Belépési felhivás!

A „Polgári takarék és segélyszövetkezet“

II. évtársulatába.

Ezen évtársulat 1897. január 3-án kezdődött és 1899. év végéig vagyis 156 héten át tart. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s **minden üzletrész után hetenkint 10 kr fizetendő.** A három év lefelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik s mindenki készpénzben megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A mult cyklus üzleteredményekép üzletrészenkint **1 frt 20 kr osztalk fizettetett.**

Az intézet czélja a takarékosságot előmozditani s önsegélyt nyujtani.

Minden tag az általa befizetett összeg $^4/_5$ részét előnyös kamatláb mellett kölcsönképen felvehetí.

Ezen évtársulatnak **eddig több mint 900 tagja** van mintegy **18.000 részjegygyel.** *Belépni óhajtó tagok még rövid ideig felvétetnek,* de kötelesek a január 3 óta elmulasztott heti befizetéseket *késedelmi illeték nélkül* egyszerre megfizetni.

A közönség kényelme szempontjából a befizetések *hetenkint 3-szor* eszközölhetők és pedig

vasárnap d. e. 10—12 óráig
szerdán d. u. ½ 5— 6 óráig
pnteken d. u. ½ 5— 6 óráig

a szövetkezet üzlethelyiségében *Szent László-tér Kovács-féle ház.*

A Polgári takarék és segély szövetkezet Igazgatósága.

Markovits Mór

párti áruházában

N.-Várad, Kert-utcza »Korona«-kávéházzal szemben

az összes raktáron levő csődtömegekből megvett árukat melyek már eddig is 50 százalékkal olcsóbbak voltak mint bárhol

Uzlet átalakitás miatt becsáron alól is bármely árban

árusittatnak el.

E ritka kedvező alkalomra a n. érdemü közönség b. figyelmébe ajánlva maradok kiváló tisztelettel

Markovits Mór.

Főtisztelendő urak részére szövetekből nagy raktárt tartok.

Elegáns szabásu férfi-öltönyök
csakis
BAUM J. S. férfi-szabó üzletében
Nagyváradon, Kossuth-utcza, Mezey-ház.

Van szerencsém a n. é. küzönség b. tudomására hozni, hogy az őszi évad alkalmával

bel- és külföldi ruhaszöveteim

már megérkeztek és nagy választékban vannak raktáron.

Egyszersmind értesitem a n. é. közönséget, hogy a nálam megrendelt öltönyök **szabását magam végzem** és saját felügyeletem alatt készülnek.

A legolcsóbb és gyors kiszolgálást előre is biztositva, maradtam

288 8—10 kiváló tisztelettel **BAUM J. S.**

Mérték-felvételt magam eszközlök.

Gyors és pontos kiszolgálás.

Egy férfi-öltöny brassói szövetből finom kiállitásban 25 frt.

Fontos ujitás

vidéki

butorvásárlóknak.

Budapesten 1873. óta fennálló

JELINEK B. A. és FIA

butorraktára

***Kerepesi-ut 8. sz.* (földszinti helyiségek)**

szemben az »Otthon« kávéházzal azon kiválóan előnyös berendezést alkalmazta, hogy nagyobb

bebutorozásoknál

az árut a legujabb

szabad. butorkocsikban

a legtávolabb eső helyre is házhoz szállitja és szakértő emberek által a butorok felszállitását és azok elrendelését eszközöltetni, mi által a csomagolás fölöslegessé válik és a butorok rongálása ki van zárva. Legnagyobb raktár mindennemü

butorból

a legegyszerübbtől a legfinomabb kiállitásig

hazai gyártmány

legszolidabb munka szabott ár mellett rendkivüli olcsó. 32—1—1

A legolcsóbb alkalmi vételü áruház.

Márkusz József

252—14—52

ÁRUHAZA

Nagyvárad, Zöldfa-utcza elején (Kohn Emánuel-féle ház).

Ruhakelme minták bérmentve.

Mérték szerinti ruhák 24 óra alatt.

Szövet- és csipke függönyök.

Asztalnemüek.

Női és leány felöltő terme

Gallérok . . . 1 frt 50 krtól.
Kabátok . . . 4 frt 50 krtól.
Gallér, elegáns Plüsch . . 8 frt 50 krtól.
Gyermek-köpeny 3 frt 50 krtól.
Plüsch kabátok . . 9 frttól.
Fél Raadok félárban.
Kész blousok . 1 frt 80 krtól.
Gyapju alsószoknyák . . . 1 frt 50 krtól.

A legujabb Thiebet gallér, plüsch béléssel . . 16 frttól.
Model kabátok . . 10 frttól.
Valódi szőrme gallérok . . 8 frttól.
A legujabb karakul gallérok, plüssel kibélelve . . 9 frttól.
Női karmantyúk és sapkák félárban.

Női ruhakelme és fehérnemü osztály

Egy szép angol ruhára 1.50
Egy téli gyapju kelme ruhára 2 frt 75 kr.
Tiszta gyapju Kasan méterje 52 kr.
120 ctm. angol kelme mtr. 65 kr.
Legujabb mintázott franczia kelme mtr. . . . . 68 kr.
Szurah selyem minden szinben mtr. . . . . 78 kr.

Fekete mintázott divat-selymek . . . . . 1 frttól.
Legujabb szicziliai selyem, alkalmi ruhákra . 90 krtól.
Tiszta gyapju sotisch kelmék . . . . . 52 kr.

1 vég szepességi vászon 3.80
1 vég rumburgi I. rendü 5.50
1 vég Schroll Chiffon . . 4.80
Csodálatos jó minőségü 2 személyes selyem paplan . 6.35
1 madracz . . . . . 5 frt.
Futószőnyegek méterje 15 kr.
Kitünő mosó barchetek 20 kr.

Teljes menyasszonyi kelengyék 100 frttól 2000 frtig.

Szabó-kellékek osztálya.

Legjobb minőségü harangszövet . 15 kr.
Foulard szatin . . . . . 13 kr.
Atlas szatin (minden szinben) . . 25 kr.
Moare harangbélés . . . . . 18 kr.
Lószőr kelme . . . . . 27 kr.
Vasszalu szövet aljbélésnek egész uj 16 kr.

Férfi-divat osztály.

Egy finom Creton ing 2 gallérral . . 1.40
Egy elegáns hálóing diszszel 1.40
1 finom Chiffon ing . . . . . 1.20-tól.
1 egész finom ing 1.50
1 jó minőségü redős ing 1.25
1 kitünő minőségü lábravaló 1.20
3 pár fegyházban kötött harisnya 90 kr.
Zsebkendőkben különlegességek.

Női ruhák mérték után kitünő szabás, elegáns kivitel 20 forinttól.

Mindennemü ruhadiszek, rövidáruk a legolcsóbb árban.

Férfi nyakkendőkben dús választék.

Vidéki rendelések kivételes figyelemmel.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.